

DIALOG

Kresťanský diskusný mesačník

IV. ročník ● 12/2011

Janore 2011

POČÚVAJ

www.radio7.sk

rádio 7
rádio pre život

Satelitné a internetové vysielanie pre vás:

- spravodajstvo
- svedectvá zo života
- duchovné úvahy
- kresťanská hudba

Banská Bystrica 107,7 MHz

Počúvajte nás a podporte naše vysielanie

satelit Astra 3A

Mediálny partner Dialógu

O B S A H

BÁSNE	4
Jana Nagajová	
PRI ŠÁLKE...	5
s manželmi Jurčovcami	
LITERÁRNE VIANOCE	9
Š. Betina, Š. Evin S. Jurčo, J. Nagajová D. Pastirčák, F. Pastirčák C. I. Lewis	
HARMÓNIA KEPLEROVHO SVETA	18
Jana Camara	
KNIHA ALEBO SLIEPKA	20
Eva Mošpanová	
KALVINE	21
Emil Komárik	
TAIWANSKÉ ROZPRÁVANIA	23
Miro Moravský	
ČO SA STALO PRED ADVENTOM?	26
Štefan Markuš	
DIALÓG MLADÝCH	27
Vianočné špeci číslo	

Pri zborových objednávkach je odporúčaná predajná cena do 2,20 €, (podľa zborových dotácií) **Individuálne objednávky:** cena + poštovné
PRIVÍTAME VAŠU POMOC, KTORÚ MÔŽETE POSLAŤ NA ÚČET: 262 104 1859/1100, špecifický symbol 1011

Redakčná rada: Štefan Markuš (predseda), Tibor Máhrik, Bohuslav Piatko, Rastislav Števkó **Šéfredaktor:** Bohuslav Piatko,

bpiatko@internet.sk **Redakcia:** Ľuboslava Straková, Jozef Uhlík, Eva Bechná, Barbara Turčíková (Žilina),

Gabriel Gajdoš (webmajster), e-mail: gabriel.gajdos@cb.sk **Jazyková úprava:** Anna Matláková

Dizajn a grafické spracovanie: Martin Piatko **Adresa redakcie:** Dialóg, Živnostenská 2, 811 06 Bratislava, č. tel.: 02 207 11 468

e-mail: svatava@internet.sk, web: www.mediasvatava.sk **Vydavateľ:** Media Svatava, spol. s r.o. **Tlač:** Transmedic Slovakia, s.r.o.

Predná strana obálky: Foto: MIKI KANALOŠ, ilustrácia z knihy J. Nagajovej: O bielych fialkách

Zadná strana obálky: Foto: ŠIMON EVIN: Erupcia Hory osudu

Dôvod trvalej a veľkej radosti

JÁN SZÖLLÖS
(Autor je predsedom Rady bratskej jednoty baptistov a kazateľom zboru BJB v Bratislave na Palisádach.)

„Počujete spievať zvony vianočné? Počujete ako znejú radostne? Rozprávajú sväté zvesti dojemné, že Pán Ježiš narodil sa v Betleme. Haleluja! Radostne zvon zneje“ Spievame v známej vianočnej piesni.

Vianoce a radosť, radovanie sa sú skutočne veľmi úzko spojené v našich mysliach. Je to úplne legitímne, že sa nám Vianoce spájajú s radosťou. Veď predsa radosť bola už v základe zvesti anjelov: „*Nebojte sa! Zvestujem vám veľkú radosť, ktorá bude radosťou pre všetkých ľudí*“ (Lk 2, 10).

Mnohí sa radujú na Vianoce, lebo je to taký zvyk, lebo radosť patrí k Vianociam, tak sa aj nám patrí radovať. Počujú zvest o veľkej radosti, ale nerozumejú jej, lebo nepoznajú jej pravý dôvod – osobu Ježiša Krista, Jeho narodenie na tento svet. Ľudia sa v dnešnom svete, v ktorom zažívame množstvo stresov a smútku, snažia získať radosť, vytvoriť si radosť, či urobiť si radosť rôznymi spôsobmi. Vianoce sú dobrým spôsobom, aby sme vytvorili radostnú atmosféru. Vyzdobíme svoje domovy, dávame a dostávame darčeky a radujeme sa z toho, že môžeme darovať a aj z toho, že dostávame darčeky. Radujeme sa z toho, že môžeme byť spolu s našou rodinou, s našimi najbližšími.

Zrejme všetci máme skúsenosť, že atmosféra radosti, takto vytvorená radosť zvyčajne netrvá dlho a aj tá štedrovečerná, alebo vianočná, ak je založená na ľuďoch a veciach, rýchlo skončí a trvá len jeden večer, či niekoľko dní, alebo ani to nie. V mnohých rodinách ani takúto bežnú ľudskú pohodu a radosť nie je možné tohto roku vytvoriť, či už kvôli chorobe, alebo chudobe, možno aj kvôli tomu, že niekto z blízkych nečakane zomrel a jeho miesto ostalo prázdne. V takýchto rodinách je miesto radosti prítomný aj na Vianoce častokrát smútok.

Preto je dôležité, na čom je naša radosť založená, čo je jej príčinou. Skutočnú radosť sa nedá prikázať, nie je možné vynútiť si, aby sa človek úprimne radoval. Keď však poznáme Toho, ktorý sa narodil v Betleheme na prvé Vianoce, ak poznáme Pána Ježiša Krista, pravý dôvod tej veľkej radosti, potom naša radosť nie je len vytvorená alebo vyvolaná atmosférou okolo, či okolnosťami. Ak poznáme Krista, nielen ako betlehemské dieťaťko, ale ako anjelmi predpovedaného Spasiteľa – Záchranca, tak naša radosť nemusí byť len prchavým okamihom, či chvíľou, ale môže byť trvalou radosťou.

Dôvodom radosti je paradoxne práve to, že hoci si uvedomujeme, že tento svet je plný bolesti, chorôb, problémov a hriechu, ale práve v tú noc v Betleheme pred vyše dvetisíc rokmi poslal Boh v dieťaťi, ktoré sa narodilo v chudobe, v maštali a uložené bolo do jasiel, v tomto dieťaťi poslal Boh pomoc, záchranu pre nás ľudí z týchto hrozných vecí. Do tohto temného sveta bolesti, smrti, nenávisti, sporov a hriechu prišlo Svetlo, prišiel prorokovaný Záchranca – Mesiáš. Sám Boh prišiel v ľudskom tele, sám Boh sa stal človekom, stal sa Immanuelom, Bohom, ktorý je odvtedy s nami celkom iným spôsobom, než bol s nami ľuďmi dovtedy. Od narodenia Ježiša v Betleheme je už s nami aj ako človek.

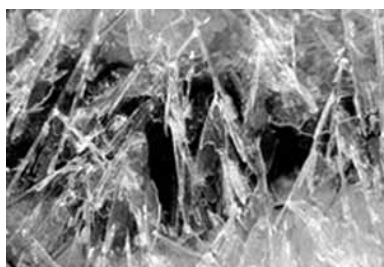
Tento Boh a človek prišiel na svet, aby bol blízko nás práve vtedy a aj vtedy, keď sme v chorobe, keď trpíme, keď smútime, keď sa cítime osamelí, keď sa trápime, keď zápasíme s pokušením. Keď padneme, je tu, aby nás pozdvihol, je tu, aby nám pomohol. Dokonale rozumie všetkému, čím prechádzame vo svojich životoch, lebo všetkým, okrem hriechu aj sám prešiel.

On sa narodil pre všetkých ľudí ako Spasiteľ – Záchranca. To znamená na jednej strane istotu, že nikto nie je vynechaný, nikto nie je mimo, nikto nie je tak mimo, tak zlý, že by nemohol byť zachránený. Na druhej strane, je to aj istota, že mimo Neho, mimo tohto Záchranca, ktorý sa narodil na tento svet pred vyše dvetisíc rokmi nie je žiadna iná možnosť záchrany. On prišiel zachrániť všetkých a nikto iný to nemôže urobiť. „*V nikom inom niet spásy. Lebo pod nebom niet iného mena, daného ľuďom, v ktorom by sme mali byť spasení-zachránení*“ (Sk 4, 12).

To je dôvod, On – Pán Ježiš Kristus, je dôvodom našej trvalej a veľkej radosti. Tej vianočnej, ale nielen vianočnej, aj tej každodennej. Radosti z nášho Záchranca a z našej záchrany.

BÁSNE JANY NAGAJOVEJ FOTOGRAFIE DANIELA NAGAJA

AJ JA SOM KVAPKA

Viac na: www.nagaj.net

NÁMRAZA

Sneh mešká.
Perina z bielych vločiek
je zabudnutá v mrakoch
a nezakrytá hlina
sklamane šepká prečo?

No jedny prsty vedia utkať
aj z boľavého vzdychu
nádhernú čipku inovate.

MRÁZ

Väzenie kvapiek
nepodmienečne
zabuchlo ťažkú bránu.

Už ani jedna neutečie,
netečie,
nespieva,
netuší o zázraku,
že práve prostred zimy
prichádza chvíľa slnovratu.

BIELA ALEJA

Vetvami dotýkať sa vetiev,
dlaňami dlaní,
vytvárať bránu,
hovoriť: Vojdi,
zodvihni oči, žasni.

Mráz nie je iba krutý tyran,
prezlieka stromy za nevesty,
aby aj biele brezy
mohli byť ešte belšie.

PRI ŠÁLKE S... MANŽELMI HANKOU a MARTINOM JURČOVcami

Mgr. MARTIN JURČO. *Narodil sa v Jindřichovom Hradci 18. mája 1959. Vyrastal v bratislavskom zbore pod kazateľňou bratov kazateľov Gustáva Sadloňa a Františka Ciesara. V roku 1982 sa presťahoval na Starú Turú, kam išiel stavať novú modlitebňu spolu s otcom Milanom Jurčom a ďalšími mladými ľuďmi. Do služby kazateľa bol povelaný v roku 1990 najskôr na Starej Turej, potom v Michalovciach a v súčasnosti v Prešove. Teologické vzdelanie absolvoval v Banskej Bystrici na katedre evanjelíkálnej teológie a misie.*

ANNA JURČOVÁ (Nováková) *sa narodila 17. marca 1962 v Prešove. Po absolvovaní gymnázia v Giraltovcích prišla študovať do Bratislavy na knižničnú školu. Dnes pôsobí v zbore CB v Prešove. Pán Boh im daroval sedem detí, dve dievčatá a päť chlapcov.*

Rozprával sa BOHUSLAV PIATKO, Foto: B. PIATKO a ARCHÍV JURČOVCOV

O HARMÓNII A OTVORENOSTI

Už po dva roky sme sa vo vianočnom Dialógu stretali s manželskými pármami, ktorých pôsobenie prekročilo hranice cirkvi. S pármami preto, lebo iba jeden, nech akokoľvek aktívny a tvorivý, by bez druhého tieto hranice sotva prekročil. Doteraz sme predstavovali umelcov. Ale, čo tak duchovní vodcovia – kazatelia? Presahujú svojou činnosťou hranice kostolov? Nuž – ktorí-ako. O niektorých vieme, o iných ani veľmi nie. Martin Jurčo je kazateľom Cirkvi bratskej (dodávka v Michalovciach, dnes v Prešove), prekročil nielen hranice zboru, mesta (V týchto dňoch dostáva Cenu primátora mesta Michalovce za rozvoj ekumenizmu a duchovné pôsobenie v meste) a cirkvi, ale aj hranice štátu. Je jedným z iniciátorov a ťahúnov Ukrajinských pracovných misií (spolu s Petrom Prištiakom z Hermanoviec). No pre Jurčovcov som sa rozhodol aj z iného dôvodu. Nedávno mi iný kazateľ o ňom povedal: Martin je jedným z mála kazateľov Cirkvi bratskej, ktorý pôsobí spájajúco, ktorý svojimi krokmi nerozdeľuje, ale vnáša harmóniu do vzťahov. Už to samotné je dôvod na rozhovor do vianočnej atmosféry.

Takže, Martin, čo povieš na takéto slová na tvoju adresu? Alebo inak, Hanka, vidíš aj ty svojho manžela takto?

Hanka: To nie je taká jednoduchá otázka, ako sa na prvý pohľad zdá. Ale je pravda, že veľkodušnosť, veľkorysosť sú vlastnosti, ktoré Martina charakterizujú. Nie je to len veľký muž telom, ale predovšetkým srdcom. Možno preto nás Pán Boh obdaroval veľkou rodinou (7 detí), možno preto vie Martin osloviť aj iných ľudí v zbore, v našej cirkvi, ale aj v meste a ľudí z iných cirkví.

Martin: Musím sa priznať, že to nie je príjemná otázka, lebo nerád hovorím o sebe. Ale dobre, aspoň niekoľko slov. Každý človek má svoje korene, má svoj vývoj a poznanie. Pokiaľ ide o korene, tak si myslím, že majú veľký podiel na tom, aký som. Z povahových čŕt som, zrejme, veľa zdedil po svojich rodičoch

a ich rodičoch – takže som aj Jurčo po otcovi aj Kolman po mame. Môj „dedeček“, mamin otec bol pokojamilovný človek v rodine aj v cirkvi. Bol veľmi známym v Československej cirkvi evanjelickej ako človek, ktorý vytváral atmosféru pokoja a jeho životným krédom bolo: „treba ulamovať hroty“. Myslím, že ho Pán Boh týmto darom vystrojil do služby. A niečo z toho obdarovania sa dostalo aj ku mne. Mám rád ľudí a mám rád prácu v tíme. Učím sa načúvať a porozumieť druhým. Tam, kde niektorí vnímajú, že zbor, alebo cirkev môžu byť ohrozené, ja vnímam aj ten druhý rozmer: môžeme byť obohatení. Môj otec mal široké srdce pre kresťanov z rôznych cirkví. Aj niečo z toho som, zrejme, zdedil. Vnímam iných kresťanov ako svojich bratov. Mám priateľov, napríklad, veriacich katolíkov, ale aj charizmatikov. Jedni ma učia trpezlivosti a vernosti v utrpe-

ní, iní sú pre mňa motiváciou k väčšej horlivosti a nadšenému životu s Kristom. Samozrejme, uvedomujem si určité limity dané Písmom, ktoré nemôžeme prekročiť. To platí aj v zbore, kde pôsobím. Ťažko znášam napätia a nedorozumenia. Túžim po tom, aby sme žili v láske, vytvárali jednotu v rozmanitosti. Túžim po tom, aby sme vedeli akceptovať druhého s jeho názormi (pokiaľ to nie sú nejaké bludy). Nechcem, aby všetci ľudia v zbore boli takí istí ako ja. To by bola katastrofa. Rešpektujem Boha, ktorý stvoriteľským dielom priviedol na svet rôznych ľudí. On mohol zakódovať do ľudstva jednotnú DNA. Neurobil to. Prečo asi? Miluje rozmanitosť, ktorú spája svojou otvorenou náručou. Prečo by som ja mal robiť niečo iné?

Keď už hovorím o svojich rodinných koreňoch, tak Pán Boh spojil môj život s ďalšou rodinou. ▶

Dal mi manželku, ktorej rodičia mali otvorenú misijnú domácnosť a veľmi široké kontakty a vzťahy s veriacimi nielen z Československa, ale aj zo zahraničia. Takže, to spájanie sme videli v našich rodinách a poznávame, že Boh nás spája vo svojom Synovi, Pánovi Ježišovi. Pre mňa je to teda výzva.

Hanka: Niekedy registrujem medzi niektorými ľuďmi v našej cirkvi akýsi pocit výlučnosti – my sme tí správni, my máme to pravé učenie a tí ostatní sú úplne mimo. Ale Duch svätý veje kam chce, pracuje naprieč cirkvami. Keď počujem svedectvá niektorých kresťanov z iných cirkví, ako prežili vo svojom živote pokánie, ako žijú každodenný život viery s Bohom, ako robia misiu, uvedomujem si, že Boh nemá hranice svojho pôsobenia. Preto aj my nepracujeme len pre Cirkev bratskú, ale v prvom rade pre Božie kráľovstvo.

Priznám sa, že veľmi často som rozmýšľal o živote manželiek kazateľov. Kto sú tie ženy, žijúce v tieni svojich manželov? Žijú naozaj v ich tieni, alebo žijú len menej viditeľný no o to intenzívnejší život? Hanka, ako to cítíš?

Hanka: V Čechách raz bola konferencia, na ktorej som sa nemohla zúčastniť, lebo sme sa starali o mamičku a témou konferencie bolo práve toto: Aká má byť manželka kazateľa, aká je jej funkcia? Keď som sa pýtala tých, čo tam boli, aké sú závery, odpovedali: Vlastne žiadne. Nemožno to totiž ani určiť, ani predpísať, lebo každá žena je iná, každá žije v inom prostredí. Takže bol iba jediný záver – manželky kazateľov majú slúžiť tým, čím ich Pán Boh obdaroval a tak ako ich On vedie. Ja osobne to vnímam tak, že je mojou úlohou podporovať manžela a pomáhať mu pri jeho poslaní. A s tým nemáme problém – lebo ešte skôr ako som poznala Martina, ma Pán Boh povolal do svojej služby a ja som súhlasila. Vtedy boli moje predstavy o službe Bohu iné – chcela som ísť do misie – ale potom som pochopila, že moje miesto je v rodine pri výchove detí a spolu s manželom v zborovej práci.

V umeleckom svete mnohé ženy hovoria, že žijú aj preto, aby vytvárali tvoriacemu manželovi podmienky. Nie je to príliš veľká obeta? Nepotláča sa tým osobnosť ženy partnerky?

Hanka: Kazateľ, rovnako ako umelec potrebuje naozaj také podmienky, aby mohol tvoriť, pokiaľ ide o kázanie, ale aj slúžiť ľuďom, pokiaľ ide o každodenný život. Výhodou nášho vzťahu je to, že zdieľame spoločné poslanie, preto sa môžem aj ja v tejto službe rozvíjať a rásť. Rovnako ako sa ja snažím vytvárať podmienky pre Martinovu prácu, aj on mi vytvára priestor k mojej práci.

Martin, naplnili sa v tomto tvoje očakávania?

Martin: Prostredie, ktoré vytvára Hanka, prekročilo moje očakávania. Môj postoj nie je taký, že ja som kazateľ a ty ma musíš podporovať v tom, čo robím. Skôr to beriem tak, že žijeme a slúžime ako tím. Hanka má svoje obdarovania, ja mám svoje obdarovania a keď ich skĺbime, tak to prináša, alebo malo by prinášať väčšie požehnanie. To neznamena, že sa na všetko pozeráme úplne rovnako. Ale musím povedať, že na začiatku nášho manželstva bolo niekoľko rokov, čo sme sa nepochádzali. Otec sa tomu často čudoval: Ako je to možné?

Hanka: Bolo to naše rozhodnutie, s ktorým sme vstupovali do manželstva, že sa nebudeme hádať... A hlavne bol to Boží dar jednoty a porozumenia, ktorý sme dostali, aby sme mali energiu na výchovu našich detí a zároveň službu v zbere. Pravdou je aj to, že som bola najprv veľmi sebakritická a chybu som hľadala vždy najprv u seba a ani Martin nemal problém so slovíčkom odpusť. Až zložitejšie problémy v zbere a s dorastajúcimi deťmi priniesli určité konflikty aj do nášho vzťahu. Nikdy sme ich však nenechali narásť a nedoriešené. Učili sme sa hovoriť pravdu v láske, ktorá síce bolí, ale pomáha v raste.

Martin: Hej, niekedy to zaískri a z hľadiska služby je to aj náročné. My nie sme spolu len ako manžel a žena, ale v práci aj ako nadriadený

a podriadený. Hanka je zamestnaná v cirkvi a má svoje pracovné zaradenie – venuje sa deťom, učiteľom, pastoračnej starostlivosti... Sú oblasti, kde je lepšia ona a sú oblasti, kde som lepší ja. Hanka v mnohých rozhovoroch vidí veci, ktoré ja nevidím, mnohokrát vie veci lepšie vycítiť a vie ísť viac do hĺbky, má iný uhol pohľadu, ktorý rozširuje spektrum celkového videnia. Pre mňa osobne je to veľkým požehnaním a sme radi, že môžeme takto spolu kráčať životom.

Túto vašu duchovnú a pracovnú súhru, zrejme, dopĺňa aj súhra manželská, ktorá vás obdarovala veľkou rodinou, ešte aj počtom detí presahujete hranice rodinného priemeru...

Martin: ...je to dosť...

Hanka: ...ťažké...

Martin: ...náročné... ani jedno dieťa ešte nevyletelo z domu tak, že by malo vlastnú rodinu. Starší skončili už školy...

Ako si zvládal to, že si potreboval (možno) ticho na tvorbu, sedem detí určite nebolo ticho.

Hanka: Najväčší hluk v našej rodine aj tak robil náš ocko. Keď deti kričali, on sa pridál k nim, len ja som to vtedy ťažko znášala a spomínala, aké boli pravdivé varovania starého otca Milana: „Hanka, rozmysli si to s tým Marošom. Vy ste takí tichí, ale my sme ľudia hrmotu.“ Modlitebňa na Starej Turej bola ideálnym miestom pre naše malé deti. Väčšinu času trávili na svahu, na dvore alebo v priestore modlitebne. Domov chodili len jesť a spať. Ale vlastne, ja si to ani neviem predstaviť, keď pozorujem dnešné deti, ako sme žili. Spomínam si, keď raz prišiel k nám riaditeľ Detskej misie na návštevu, povedal: „Vy tu máte taký pokoj...“ A nie, že by sme mali nejaké výnimočné deti, boli živé, lietali po celej budove, po dvore, lozili po stromoch, ale vedeli sa v príhodnom čase akosi upokojiť. Veľa sme im čítali, spievali. Televíziu sme spočiatku nemali a aj neskôr sme pozerali veľmi málo. V každom prípade sme to prežili, to zname-

ná, že to nebolo neúnosné. Vieme, že Pán Boh nenaloží na človeka viac, ako dokáže uniesť. Veríme, že to bol Boží plán. Pravdou je, že s každým ďalším dieťaťom sme sa museli vždy viac a viac chytať Božej milosti, Božej sily a viac byť ochotní sa zapierať, obetovať, zriekať sa vlastného pohodlia. Našou úlohou bolo vyžiť z nášho príjmu a vychovávať deti tak, aby patrili Bohu a boli z nich charakterní ľudia. Keby sme neboli ťahali spolu, tak to asi nezvládneme. Martin nie je ten typ muža, ktorý príde domov z práce, sadne si do kresla a čaká obsluhu. Prišiel domov z práce a nastúpil do práce doma. Veľmi intenzívne budoval otcovský vzťah s deťmi. A keď som videla, že ich má rád, že sa im venuje, rozpráva sa s nimi, čo bolo treba viac? Okrem toho veľmi rád varí. Je to istým spôsobom jeho relax a záľuba, takže tým, že relaxuje v kuchyni mi vlastne veľmi pomáha.

Variš len špeciality, ako mnohí muži, alebo aj bežnú, každodennú stravu?

Martin: Uvarím, čo treba, ale rád sa púšťam aj do nových jedál.

Hanka: Tiež rád nakupoval. Keď neskôr začali chodiť na nákupy deti, tak sa na ne pozeral, akože – čo sa mi pletiete do remesla...

Takýto život v spolupútnictve, spolupráci, samozrejme, nezostal len v múroch vášho bytu. Vyniesol si ho aj von, do zboru, do mesta, dokonca aj za hranice. Nebolo toho priveľa? A teraz zmena – po štrnástich rokoch pôsobenia v Michalovciach ste sa len pred niekoľkými týždňami presťahovali do Prešova.

Martin: Popri práci kazateľa a správcu zboru sme na začiatku položili dôraz na prácu s deťmi, dorastom a mladou generáciou. Rozbehli sme kluby Dobrej zvesti. S deťmi sme pracovali aj na táboroch a cez Awanu. (Je to misijná práca s deťmi, kde sa deti hrajú, učia sa verše z Biblie naspamäť, počúvajú príbehy a plnia rôzne aktivity zamerané na misiu, službu, vlast a životné prostredie. Deti tam

pozývajú svojich kamarátov a dostávajú rôzne ocenenia, napr. aj za dochádzku do zboru). Cez prácu s deťmi a dorastom prišli niekoľkí ľudia, ktorí sa stali súčasťou zboru. Niektorých mladých priťahli akcie ako Worship festival v meste, ktorý sme organizovali v spolupráci s Mládežou pre Krista alebo jazykové tábory. Rozbehla sa aj práca Modlitebného spoločenstva Lýdia, ktorá tiež presahovala rámec jedného zboru a cirkvi a aj sociálno-charitatívne projekty spojené s duchovnou službou. Začali sme sa zapájať do ekumenických aktivít a postupne sa menila aj mienka ľudí v našom meste o našej cirkvi, odbúravali sa predsudky, že sme „salviši“ (sekta). Sme vďační aj za misijné pobyty na Ukrajine, kde sa naši, hlavne mladí účastníci z rôznych zborov, učili slúžiť manuálne aj duchovne v inej kultúre. Chceli sme byť otvorení voči rôznym spôsobom služby, ktorá bola zameraná na oslavu Boha a pomoc druhým.

Som rád, že si spomenul potrebu otvorenosti. Lebo by som sa vás na ňu spýtal aj tak. Veľa o nej hovoríme a neviem, či ju aj naplňame, a najmä, či vieme, čo je otvorenosť v cirkvi. Takže – čo je pre vás otvorenosť?

Hanka: Napríklad medzigeneračná otvorenosť. Krásne to vystihuje verš z Malachiáša 3, 24: *Obrátim srdce otcov k synom a srdce synov k otcom.* Budme otvorení pre nové veci, ktoré Boh chce vniesť do nášho života cez mladú generáciu a cez nových ľudí, ktorí prichádzajú do cirkvi. Počúvajme ich. A rov-

nako potrebujeme počúvať starších kresťanov, ktorí nám majú čo odovzdať zo svojho zápasu viery. Navzájom sa potrebujeme a Boh chce, aby sme boli otvorení jedni voči druhým.

Martin: Čo je pre mňa otvorenosť? Ochota meniť formy. Formy bohoslužieb a formy našej práce, pričom evanjelium ostáva stále to isté. Základ je položený a nemenný. Ale to, akým spôsobom ho komunikujeme iným ľuďom môžeme prispôbovať. Na našej slávnosti, pri príležitosti 30. výročia posviacky modlitebne zneli monumentálne skladby veľkého, stočlenného spevokolu. Bolo to silné, majestátne a krásne a obohatilo to priebeh tejto udalosti. Ale rovnako viem byť nadšený, keď hrá hudobná skupina chválospevy a všetci sa môžeme pridať k oslave a uctievaniu Boha. Bohoslužby by mali byť také, aby domácych vtiahli do zvestovaného slova a cudzích k nemu priťahli. A tu vidím priestor pre otvorenosť – vo forme podania zvesti na samotných bohoslužbách.

Hanka: Pre mňa je veľmi dôležitá aj otvorenosť v srdci voči ľuďom vonku. Mrzí ma taký prístup, s akým som sa neraz medzi našimi ľuďmi stretla. Viac som to zažila pri strednej generácii. Keď sme chceli vytvoriť nejaký misijný priestor pre ľudí mimo cirkvi, tak sa ozvali hlasy, že najskôr si musíme dať naše vlastné vzťahy do poriadku a až potom môžeme robiť evanjelizáciu. A tak som sa neraz pýtala: Kedy to už konečne bude? Veď, ak budeme žiť sami pre seba, ak sa uzavrieme pred okolím, tak sa stále budeme len dohadovať, stále budeme len niečo riešiť a utopíme sa v našich vlastných problémoch. Ale jedným z hlavných našich poslaní je, že sme tu pre tento svet. Sme tu, aby sme boli soľou a svetlom, aby sme zachraňovali iných.

Vy ste sa nikdy nebáli o svoje deti, že, ako sa hovorí, podľahnú zvodom sveta?

Martin: Klamal by som, keby som povedal, že nie. Máme strach.

Hanka: Sme však vďační, že všetky naše deti majú ▶

osobný vzťah s Bohom, veľa sa za nich modlíme, aby robili v živote správne rozhodnutia. Vždy sme sa snažili s nimi o všetkom rozprávať, vytvoriť priestor pre otázky a pochybnosti a žiadna téma nebola tabu. Na druhej strane, zdieľali sme s nimi našu lásku a nadšenie, ktoré máme zo vzťahu s Bohom. Deti sa aj tak viac naučia z pozorovania ako z počúvania. Okrem toho sme ich učili, že ich každodenné detské problémy môžu prinášať Bohu a že Boh ich berie rovnako vážne ako nás dospelých. Zažívali, že Boh odpovedá na ich modlitby. Keď boli starší, dostali priestor aj aktívne sa zapojiť do nejakej služby v zbere, kde sa mohli tiež veľa naučiť. Som veľmi vďačná aj za všetkých veriacich kamarátov a spoločenstvo dorastu a mládeže, ktoré naše deti chráni pred tým, aby podľahli zvom sveta.

A ako vnímate otvorenosť v prijímaní istých myšlienkových prúdov zvonka? Niekedy mám pocit, že brány zatvárame príliš napevno, inokedy sa mi vidí, že sme ich priam vybrali z pántov.

Martin: Musí to byť otvorenosť, ktorej základom je a zostáva Božie slovo. Martinely nám dáva Písmo. A Písmo nás za tieto hranice nepustí. Ak sa chcem otvoriť viac, ako sú martinely Písma, tak sa nutne dostaneme do vážnych problémov.

Nemôžeme ani vstúpiť do diskusie s takýmito problémami, alebo o nich hovoriť aj vo vlastnom kruhu medzi vlastnými ľuďmi? Alebo majú určité témy zostať tabuizované?

Martin: Samozrejme, do diskusii ísť máme. Ale pre každú takúto diskusiu musí byť vhodné miesto a čas. Nie všetko patrí napríklad na kazateľňu. Okrem toho potrebujeme do týchto diskusií zapájať ľudí, ktorí prinášajú nielen otázky, ale aj biblické odpovede.

Máte momentálne v hlave otázku, na ktorú nemáte odpoveď?

Hanka: Ja mám. Je to otázka, s ktorou sa stretávam pri pastoračných

rozhovoroch: Prečo si kresťania nedokážu odpustiť? Ľudia, ktorí dlhé roky žijú pod vplyvom Božieho slova, v jednom spoločenstve, tvrdia že sú kresťania, ale je v nich niečo, čo im bráni odpustiť druhým. Ako Boh môže uzdraviť takúto horkosť? Na to hľadám odpoveď. Je to tým, že tí ľudia neprijali sami seba? Neprežili to, že Boh ich miluje? Že On ich prijal takých, akí sú? Že aj oni môžu v láske prijať iných takých, akí sú? Ale to sa dá iba „v láske, ktorá je rozliata v našich srdciach skrze Ducha Svätého.“

Martin: Hanka hovorí, že má otázku nevyriešenú, ale vlastne odpoveď viac-menej našla.

Hanka: ...skôr naznačila..., odpoveď je určite viacej a každý prípad je tak trochu individuálny.

Martin: Tým, že sme s Hankou jedno, myslím to aj ako služobný tím, prežívam podobnú otázku a hľadanie odpovedí aj ja. Spomínam si pritom na svojho otca, ktorý vedel odprosiť aj toho, kto ublížil jemu. To je vyššia duchovná cesta. To je to, čo hovorí apoštol Pavol v liste Filipanom 2, 3 „...v pokore pokladajte iných za vyšších od seba!“ alebo apoštol Peter vo svojom liste: „*láska prikrýva množstvo hriechov.*“ Niekedy nám ľudia hovoria, že nemôžu odpustiť, kým druhá strana nepríde o odpustenie požiadať. Ale myslím, že naše odpustenie by malo vychádzať z lásky, ktorou nás Kristus učil milovať. Lásky k nepriateľom. Je to láska, ktorú sme prijali od Krista. Pretože aj my sami žijeme len z Jeho lásky, ktorá sa nás ujala, keď sme boli ešte nepriatelia.

Sú Vianoce. Klasická otázka v každom vianočnom rozhovore: Čo pre vás znamenajú a ako ich prežívate?

Hanka: Nádherný čas, keď sme všetci spolu doma. Posledné roky máme deti aj v zahraničí a tak si stále viac vážime, keď sa nám podarí všetkým stretnúť a spolu sa rozprávať. Je to akési bohatšie obdobie, ako ostatný čas v roku. Pre mňa osobne sú Vianoce stále novým prežívaním skutočnosti, že Boh sa stal človekom, že sa stal jedným

z nás, že sa stal dieťaťom a je nám veľmi blízko.

A vianočné zvyky? Niektorí ich neprijímajú.

Martin: Máme zopár našich rodinných tradícií. Vždy máme živý stromček, ktorý ozdobujeme ráno na Štedrý deň. Štedrovečernú večeru začíname čítaním textu z Biblie, modlitbou, potom podávame oplátky s medom, kapustnicu, rezeň so šalátom, koláče, spievame vianočné piesne, dávame si darčeky. Kým boli deti malé, plával nám vo vani aj kapor. Posledné dni pred sviatkami sa u nás spoločne pečú koláče. Je to pre nás celoročnou aktivita. Väčšinou každé dieťa upečie aspoň jeden. Potom ich Anička skrýva, aby niečo z nich ostalo aj do Vianoc, ale chlapci ich hľadajú a potajme pojedajú. Je to ich najobľúbenejšia vianočná hra, ktorá sa, prirodzene najmenej páči Aničke, ale tá vymýšľa každý rok sofistikovanejšie skrýšy. Teraz v Prešove to budú mať chlapci ťažšie, lebo budú musieť hľadať v novom a ešte nie celkom známom prostredí.

Hanka: Máme radi naše rodinné vianočné zvyky, lebo vytvárajú atmosféru. Ale nikdy sme nerobili nič, čo súviselo s poverami a privoľávaním šťastia do nového roku, pretože si myslím, že niektoré zvyky zavádzajú okultizmom a k tomu by sa kresťania nemali pridávať.

Martin: Ale možno by som na túto otázku odpovedal ešte iným pohľadom. Od detstva ma moja mama rada vysielala na nákupy. Vždy som jej kúpil to, čo potrebovala a ešte niečo navyše. V predvianočnom období sa však, ak môžem, obchodom vyhýbam. Čím som starší, tým častejšie navrhujem, aby sme si už darčeky nedávali. Uvedomujem si čoraz nástojčivejšie, že skutočná hodnota Vianoc nie je v darčekom a tradičných zvykoch, ale je v tej staro-novej zvesti o narodení Pána Ježiša. Každý rok si čoraz intenzívnejšie uvedomujem, že Pán Ježiš prišiel na túto zem kvôli mne, aby som mohol byť spasený a jedného dňa sa stretnúť s Ním a s nebeským Otcom. Prajem si, aby čo najviac ľudí prežilo pravý význam Vianoc..

ŠIMON BETINA (CB Bratislava)

Viete ako vyzerá rozžiarený vianočný stromček uprostred cintorína?

Absurdne.

Ale stál tam a žiaril do tmy a svetla.

„Čo tu robí?“ Pýtali sa pozostalí správcu a on vždy len jemne pokrčil ramenami a zaliezol späť do svojej búdky vypiť si trochu horúceho čaju a lúštiť krížovky.

„Prečo ho nedáte preč?“ Pýtali sa okoloidúci a on vždy len jemne pokrútil hlavou. Lebo nechce. Lebo tam patrí.

„To vy ste ho ozdobili?“ Pýtali sa mnohí a on vždy iba pokýval hlavou.

Svietil tam, uprostred hrobov, pomníkov a machom obrastených kameňov, ktoré možno, kedysi, bývali majestátnymi hrobmi. Celý december tam len stál a vytváral si vlastnú atmosféru uprostred pochmúrnej nálady rozpadnutých kameňov. Jeho červené a žlté a zelené svetielka žiarili do tmy, matne a farebne osvetľovali smutné hroby a spomínajúcim príbuzným a priateľom dávali niečo, iskru vianoc, jemný úsmev.

Keď nasnežilo a bielo-šedý mestský sneh poprikrýval trávku, hroby a vianočný stromček, svetielka cezeň jemne presvitali a vyzerali príjemne rozmazane, ako odraz známej tváre na zahmlenom zrkadle.

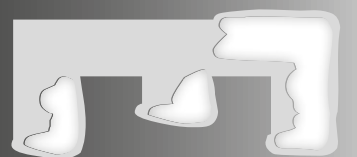
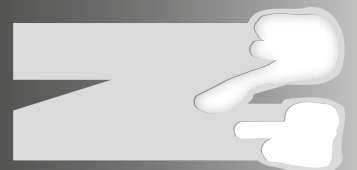
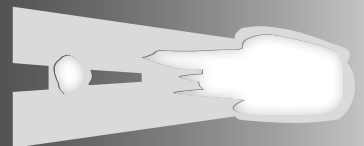
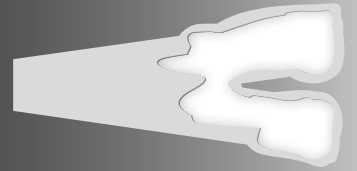
Potom prišiel január a svetielka z jedličky zmizli a stal sa z nej zase len obyčajný ihličnatý strom vyrastajúci zo starého hrobu s popraskaným náhrobkom.

„Ten stromček ste zasadil vy, ujo?“ Spýtalo sa ho malé dievčatko v huňatej ružovej čapici.

Prikývol.

„Plečo?“

„Môj otec mal rád tú vianočnú atmosféru,“ odpovedal.

O TICHEJ SVIEČKE

JANA NAGAJOVÁ

„Mám perfektný výhľad!“ – pochvaľovala si nová Hifiveža, keď sa porozhliadala okolo seba. Z vyvýšenej police v kuchyni sa dalo dovidieť cez detskú izbu až do obývačky. Vysunula dopredu svoje svietiace oko: „Tak, čo to tu máme: obyčajný sektorový nábytok, veľa polic s knihami, na podobložnici i na skrinkách izbové kvety...“

No, nijaká nóbl rodina. Aspoň, že majú televízor. Nikto iný ma tu nebude chápať, všetci sú takí obyčajní.“

Vtom zbadala vo vedľajšej izbe sviečku. Vnútri ju príjemne poštekľilo škodoradostné pohrdanie.

„Nechápem, načo niekto drží na polici také zbytočnosti!“ – snažila sa nadviazať rozhovor s televízorom. „Nepoviem, keby sme žili na začiatku minulého storočia, ale dnes... Keby aspoň ten svietnik, na ktorom stojí, bol starožitný! Stavím sa, že je to len také lacné nič.“

„Len sa nenaparuj, veď ty nie si pravá Hifiveža, ale minisystém. Nemáš právo sa nad niekoho povyšovať. Na tvojom mieste by som bol radšej ticho. Už si zabudla, že si zlacnená? Najdrahší som tu aj tak ja.“ – zahriakol ju televízor.

Ale veža nebola ďaleko od pravdy. Tá sviečka totiž nestála vôbec nič. Spravilo ju dievčatko pre svoju mamičku zo zvyškov vlaňajších a predvlaňajších adventných sviečok. Preto bola pásikavá: červeno-žltá. A podstavec pod ňu vyrobil zasa chlapec: odrezal koleso z hrubého konára čerešne, vyhladil ho brúsnym papierom a do stredu zatĺkol kliniec. Dievčatko zaplatilo za sviečku popáleným prstom a chlapec za svietnik niekoľkými kvapkami krvi. Ale mamička sa z oboch darčiekov tak tešila, že to bohato vyvážilo tú trochu bolesti.

„Nemá to ani len ovládač!“ – pohoršovala sa veža ďalej, akoby nepočula, čo jej televízor hovorí. Silou-mocou chcela dokázať, že je lepšia ako sviečka. „Čo vlastne vie okrem toho, že ticho stojí na polici? Ja púšťam rádio, kazety aj cédečka, ty zasa filmy a klipy. Kam sa na nás hrabe ona...“ – podlizovala sa veža televízoru, no v duchu si už plánovala tajný súboj. Začala počítať, koľkokrát zapnú ju a koľkokrát jeho.

„Načo som tu?“ – vzdychla si sviečka. Všetko dobre počula a vôbec sa jej to nepáčilo. „Možno ma nikto nikdy v živote nebude potrebovať.“

Zdalo sa, že má pravdu.

„Čo to je?“ – znepokojila sa veža, keď sa raz pred večernými správami ozval spoza okna neznámy hrozivý zvuk. „Prečo ma tak striaslo? Prečo mi zablikalo oko?“

Aj zapnutý televízor na chvíľu zhasol. „Ja som to už párkrát zažil. Myslím, že teraz obaja prestaneme hrať, určite vypadne prúd!“

Búrka za oknom bola čoraz silnejšia, na kratučký čas sa síce veža i televízor ešte spamätali, no potom celkom stíchli. Ani lampy nesvietili, celé tmavé sídlisko ožiarovali iba blesky. A tu sa v každom okne začali objavovať maličké traslavé svetielka ako svätajánske mušky. Každý, kto mal doma sviečky, škrtal zápalkami.

„Zapálte aj mňa!“ – naivne si želala veža.

A vtedy mamičkinu sviečku na drevenom svietniku preložili na stôl. Deti s rodičmi si posadali okolo nej. Odrazu mali viac času ako inokedy na rozprávanie a počúvanie. O svetle sveta, ktoré nikdy nezhasne. A ešte aj o tichých sviečkach, ktoré toto Svetlo zapáľuje, aby svietili v tme...

JANA CAMARA: Biela Cukrová

BOŽÍ ČAS

Opäť sme tu navoňaní
pravda o rok starší
a
Kristus stále neprichádza...

Svet každú chvíľu dáka kríza straší
zmätené oči hľadajú do neznáma

Pod kabátom ukrývame radosti aj zlosti
rozdrapíť nás ide
keď sa na náš úkor kde-kto hostí
na pomoc voláme si oheň z neba

Život je losom v prstoch užmolený
každý x-tý nevyhráva

Hľa zvestujem vám veľkú radosť...
ošúchaná správa?!

Keby mal tak Ježiš mobil
najkrajšie je niekam patriť

FRANTIŠEK PASTIRČÁK

NEVSTUPUJTE BEZ VYZVANIA!!!

Tak poďme všetci – ruky hore
raz-dva poďme na tri...

Ešte sme tu sýtení sľubmi no čoraz viac lační
dravci krúžia
kruh sa ticho uzatvára
a
Kristus stále neprichádza...

M.ČAPKA: Vianoce

DANIEL PASTIRČÁK

1 kde meno sa s vecou stretá
a navzájom sa vpustia dnu
iba tam ma veď
kde prameň je vždy prítomný v rieke
v zrnku rosy oceán
kde čo bolo je v tom čo bude
minulé sa stretá s budúcim
a navzájom sa vpustia dnu
tam chcem byť prítomný
iba tam ma veď
ach anjel môj
kde myšlienka sa s myslou stretá
myseľ s mysliacim
a navzájom sa vpustia dnu
kde mysliaci je myslený
koniec sa s počiatkom stretá
a navzájom sa vpustia dnu
kde pred a po sú jedno
jedno s jedným v jedinom
iba tam mnou buď
ach dych môj prameň môj srdce moje

poď vo mne pôjdem v tebe
na tie lúky na tie lúky na tie lúky
do záhrady s prameňom
tam sú aha tam
teraz vždy nikdy tu nikde všade
prvorodené sestry prvorodený bratia
františek dominik albert tomáš
sestrička simone tvoje útle nôžky
ach simone nepokrstená duša bez mena
iba tu chcem byť
skláňať sa medzi stebľá trávy
a zbierať v tej rose ako kvety
odtlačky твоjích doráňaných nôh

2 rozbi ma
magdaléna rozbi
ako alabastrovú amforu
vylej ma na tie jeho doráňané nohy
zmiešaj ma so svojimi slzami
magdaléna
natri ma na to jeho biele telo
pozri hľadí na nás spoza sveta
ešte žije hoci dávno patrí smrti
vtieraj ma magdaléna
jemne pozorne rovnomerne
vniknem mu do pórov
ako vzácny nard
chcem s ním umierať
chcem s ním umierať
chcem s ním umierať magdaléna
ako ty tam von
opustený všetkými
tam von
och bože opustený bohom
vniknem mu do pórov
pod kožu až k srdcu
budem načúvať ako ticho bije
ako slabne kým sa celkom nezastaví
tam von ach môj milovaný
bledý nemý mŕtvy bože
tam von na tom opustenom vrchu
budem ti voňať budem s tebou
stúpať hore ku hviezdám
prázdne nebo naplním
arómou tvojej smrti
a ty ma prijmeš
budeš stekať po mne dolu
po tváry po hrudi po rukách
v teplých šarlátových pramienkoch
budeme spolu kvapkať z kríža
na žiadostivú čiernu hlinu
smädná zem nás vyypije
do poslednej kvapky
a môj nard sa s tvou krvou
spojí navždy pochovaný
v tých nenásytných temnotách

3 iba byť
ani pre ani proti
nebyť osobou
byť priestorom
ktorým kráčaš
ku mne cezo mňa
medzi mnou vo mne
milovaný nepriateľ
padať na teba
v tichom daždi
kvapkať ti z mihalníc
na pery plné
preklínania
bez odporu bez náklonnosti
vrúčne a bez účasti ako slnko
iba byť pre teba prítomný
v tom ktorý je
nikdy sa nepriblíži
nikdy sa nevzdiali

4 idem ticho
aby som sa páčil vánku
idem vzpriamene
aby som sa páčil nebu
idem pomaly
aby som sa páčil cvrčkom
idem bosý
aby som sa páčil tráve
idem číry
aby som sa páčil vode
idem bez predstavy
aby som sa páčil pravde
idem bez túžby
aby som sa páčil tebe
láska

5 boh je - vidieť znova zázrak
v obyčajných kvapkách dažďa
boh je - spomenúť si v tom daždi
na to že nie som nič
boh je - radosť vtáčika
ktorý práve
premočený tým dažďom
vletel do mojej modlitby

6 nelipnúť
na vidličkách ani na lyžičkách
na alpake ani na porceláne
neprirásť
ku koži k mosadzi k hodvábu
k biftékom kebabu ani parmezánu
nepriľnúť
k uchu k hrdlu k pazuche
k slabinám ňadru ani k lonu
nepútať sa
k sebe k tebe k nemu
ani k nim
nestávať sa
tým či oným tu či tam
pre to či tamto
iba byť
či skôr
ani byť nie
odstávať sa zo súcna
odstvoríť až k nebytiu
až tam
kde sa stráca
i ten posledný
celkom prvý
bod
do mínusu pre nulu
do mlčania boha
kde všetko večne začína

INDIVÍDUUM

ŠIMON EVIN

Vstúpil som dnu a skúmovým pohľadom si premeral izbu. Asketicky zariadená, nič výnimočné: drevená podlaha, okno dokorán, pri stene posteľ. A všetko bolo bledé. Bledé parkety, bledá obloha za oknom, bledé steny, bledá posteľ, bledé obliečky. A bledá hlava na vankúši.

Zbystрил som pozornosť a hlava na vankúši sa na mňa pozrela. Malé čierne bodky obklopené belmom na mňa upreli pohľad plný smútku, strachu, bolesti a prosby. Odhrnul som perinu a odhalil chudé bledé telo, z ktorého vyrastali kostnaté hnáty. Celá tá bytosť sa chvela, iba oči na mňa ostávali nepohnuto prilepené. Odvrátil som pohľad.

„Pride...” prevravela bytosť tichým šepotavým hlasom.

„Kto?” nezaujato som sa spýtal.

„Indivídium... Vysáva všetko ľudské, lebo chce byť človekom a vypúšťa do mňa všetko, čím sa odlišuje od ľudí...” začala bytosť vysvetľovať.

„Tak nech pride,” prerušil som ju, „toto je aj tak asi jeho byt.”

Bytosť zavrela oči a hlava jej klesla na vankúš. Prešiel som k oknu a začal som sa ledabolo pozeráť po okolí. Po niekoľkých minútach som začul tiché vzdychy. Najprv sa mi zdalo, že to len šumí vietor, ale ako som sa započúval, zistil som že vzdychy vychádzajú zvnútra. Otočil som sa za tým zvukom a spozoroval, že to je opäť tá bytosť. Chveli sa jej pery, z hrdla jej vychádzali stony.

„Čo je?” skúmal som dôvod toho vyrušenia.

„Pride... Indivídium... a bude ma vysávať...” vzlykala bytosť.

„A? Veď to robilo aj doteraz...” snažil som sa ju upokojiť.

„Ale,” bytosť už skoro plakala, „bolí to...”

„A čo je mňa vlastne do toho?” zachmúrený som sa otočil a chcel som sa vrátiť k oknu. Bytosť vydala akýsi zvuk, akoby sa chystala niečo povedať, ale už nemala dosť síl. Snažil som sa to nepočúvať, ale bytosť sa nadobro rozplakala a začala sa chvieť ešte viac. Prehodil som jej teda perinu cez hlavu a opäť som sa vydal pozeráť po okolí. Po chvíli ma to však prestalo baviť, tak som sa prechádzal po byte hľadajúc niečo zaujímavé. Neúspešne. V ostatných miestnostiach okrem holých stien nebolo nič. Ako som sa ponevierať hore-dolu, niečo ma chytilo za nohu. Malo to slabý stisk, skoro som ho necítil. Sklonil som hlavu aby som sa pozrel, čo to je. Zase tá otravná bytosť.

„Čo zase?” Už ma to s ňou prestávalo baviť.

„Počúvaj ma...” šepkala.

„Už ťa počúvam dosť dlho a nie je to ktoviečo,”

„Počúvaj ma... už prichádza,” Zdvihol som tú ohavu zo zeme, odhodlaný umlčať ju definitívne.

„Musíš... pomôcť...” Bola ľahká, ľahučká ako páperie.

„Vysaje... všetko...” Ale bola studená ako ľad.

„...ak nezastavíš... ak...” A strašne sa chvela.

„nezatvoríš... okno...” Objala ma jednou rukou okolo krku.

„dvere... zavreté... ale...” Aj druhou rukou.

„prelezie... zvonka...” Vykročil som.

„zatvor... zatvor...” Prišiel som k oknu, ale nie s úmyslom zavrieť ho.

„áno... zavri...”

Otvoril som to okno ešte viac, napriahol som sa aj s tou kreatúrou, ktorá mi visela na krku. Už ma nebude viac zatažovať. Už ma nebude vyrušovať nepodstatnými žiadosťami. Už si nebude vynucovať moju pozornosť. Napol som svaly, zadržal dych, ale v poslednej chvíli som zastal, lebo som si všimol niečo, čo tam predtým nebolo. Tmavý objekt, ktorý letel po oblohe mojim smerom. Zablúdel som sa na to. Ako sa to stále približovalo, začal som rozoznávať bizarné tvary toho tvora. Letel presne smerom ku mne. Zrazu bol veľmi blízko. Zhodil som zo seba chvejúcu sa bytosť, aby som zabuchol okno, ale neskoro. Letiaci tvor vletel dnu, narazil do mňa a zhodil ma na zem. Keď som sa trochu pozbieral, všimol som si, že tvor vystiera dlhé zvlnené chápadlá. Z toho, čo sa zakrádalo ku mne, som náhle dostal ohromný strach. Šmátrajúc okolo seba po nejakej zbrani som sa sunul k dverám, ale nebol som dosť rýchly. Akonáhle sa mi chápadlo dotklo nôh, prestal som ich ovládať. Stuhli a zmeraveli. Chápadlo sa začalo zvíjať a krútiť, keď mi ich obmotávalo. Chytil som ho rukami s úmyslom roztrhnúť ho. Na dotyk bolo vlhké a klzké, no viac som nezistil, lebo mi zmeraveli aj ruky. To sa však už chápadlo obmotávalo okolo mojej hrude a dusilo ma. Takmer som sa nevedel nadýchnuť, keď sa koniec chápadla začal vlniť pred mojou tvárou. Hlavy som sa však rozhodne nemienil vzdáť. A tak som urobil jedinou vec, čo mi v tom momente napadla. Zo zvyškov síl som sa ako tak nadýchol a prudko som zahryzol do konca tej slizkej veci. Ústa, nos i celé útroby mi

naplnila neopísateľná bolesť. Chutila ako najtrpkejší citrón. Zavrel som oči, no krč, ktorým sa mi napínalo celé telo, mi ich opäť vypúľil a ja som zbadal, že chápadlo, ktoré ma predtým zvieralo, sa roztápa na sivohnedý sliz. Bolesť neustupovala, no krč pominul a ja som sa mohol opäť hýbať. Zdvihol som hlavu od svojho zaslizeneho tela a videl som, že bytosť pri okne sa stala obeťou ďalších štyroch chápadiel. Mykajúc sa od bolesti som sa k nej priplazil. Bolo to najohavnejšie, čo som kedy videl, ale nemohol som vtedy odvrátiť pohľad. Bytosť sa už ani nemykala, len bola vystretá v krči, podobne ako ja pred chvíľou. Čefuste mala stisnuté, oči vypúlené, hnáty vykrivené do neprirodzených tvarov. Z miest, kde sa chápadlá prisali na to krehké telo, vytekala krvavá hnis a po pokožke sa šíril čierny povlak. Povrch chápadiel mierne spriehľadnel a ja som videl, ako za nimi rýchlo prúdi tmavá tekutina. Už len ten pohľad zintenzívnil citrónovú chuť bolesti, ktorú som stále cítil. Chcel som sa odvrátiť, odplaziť, vyskočiť z okna, alebo zomrieť, ako znášať to, čo sa tu dialo. Ako som s námahou obrátil hlavu k dverám, niečo mi prudko zovrelo zápästie. Chudá ruka umierajúcej bytosti ma stískala v poslednom krči. Snažil som sa vyslobodiť, no nič nepomáhalo. Aj túto ruku som sa pokúšal uhrýznúť, no na moje ohromenie bola neuveriteľne tvrdá. Ostávala mi opäť len jediná vec. Začal som a už som neprestal. Jedno po druhom som pohrýzol všetky štyri chápadlá. Každý dotyk mojich úst a toho hnusu do mňa vystrelil novú dávku citrónovej bolesti. Ale spolu so mnou trpeli aj chápadlá. Mykali sa, krútili a napokon sa roztiekli. Vtedy bolesť prestala a ja som upadol do hlbokého bezvedomia.

Keď som sa prebral, v miestnosti všetko vyzeralo ako predtým. Všetko bledé. Pozrel som sa na seba. Aj ja som bol veľmi bledý. No to nebolo to, čo ma najviac upútalo. Oveľa zaujímavejšie vyzerala bytosť, ktorú som kedysi považoval za krehkú. Skláňala sa nad telom tvora, ktoré už bolo zbavené chápadiel, a pokúšala sa ho zdvihnúť, ale nevládala to. Navyše, tvor zbavený chápadiel sa intenzívne mykal. Podišiel som k nim. A chytil som toho tvora za hlavu. Spolu sme ho zdvihli a podišli k oknu.

„Na tri,“ hovorím. Bytosť sa usmiala a prikývla.

„Raz.“

„Dva.“ Napriahli sme sa.

„Tri!“ Vyhodili sme ho z okna preč, preč od nás. Nepočuli sme ho padať, nepočuli sme ho dopadnúť. Bytosť sa potom na mňa pozrela a povedala tichým, no teraz už pevným hlasom:

„Ešte okno.“ Podišiel som teda k oknu a navždy ho zavrel. S bytosťou sme sa na seba pozreli. Podišla ku mne a ja k nej. Objali sme sa a to bola neporovnateľná náhrada za citrónovú bolesť. Zvyšok toho dňa sme spolu upratovali byt a odstraňovali všetko, čo po Individuu zostalo. ■

VYSVETLENIE

Táto poviedka, ako mnoho literárnych diel, sa dá chápať rôzne. Budem veľmi rád, ak čitatelia sami od seba objavia jej zmysel a prídu s vlastnými vysvetleniami a interpretáciami. Pre porozumenie však uvádzam aj svoj autorský zámer.

Celý príbeh je myslený prenesene, symbolicky. Je to poviedka pozostávajúca z množstva obrazov. Tu je ich vysvetlenie.

Rozprávač príbehu (ďalej ho budem volať len rozprávač) predstavujúci ľubovôleňého človeka, ktorý sa ocitne v akomsi byte, ktorý predstavuje ľudské srdce, vnútorné JA, akési nehmotné útroby človeka. V byte je všetko biele, čo znázorňuje výnimočnosť toho miesta/stavu. Bytosť na posteli predstavuje ľudskú dušu, ktorá veľmi trpí. Okno v byte znamená hriech, „miesto“ v živote človeka, cez ktoré sa mu do života dostávajú zlé veci: ďalší hriech, satan a následne utrpenie. Tie sú zobrazené ako Individuum, ktoré vysáva, teda ničí dušu. Individuum však do bytosti aj pumpuje svoju esenciu, čo je iný pohľad na ničenie ľudskej duše tými zlými vecami, ktoré sa do nej dostávajú – nielenže ju okrádajú o to, čo má, ale ju aj zahlcujú zlom. Pumpovaniu sa však dá rozumieť aj tak, že satan sa nám vtiera, snaží sa byť ako my, závidí nám, že sme v Božej priazni (Individuum sa snažilo byť človekom).

Človek sa teda ocitol v konfrontácii so svojou dušou, ktorá ho prosí, aby sa zbavil tých zlých vecí, ktoré ju ničia. To je, keď bytosť naliehala na rozprávača, aby jej pomohol. Naliehala naňho 3-krát, to je také „magické“ ale zároveň aj biblické číslo. Duša robí viac pokusov o oslovenie človeka. Prvýkrát sa s rozprávačom rozpráva, on nepočúva, potom plače, rozprávač ju stále nechce počúvať, čo znamená, že človek „duši“ svoju dušu (prikrýtie perinou), tretíkrát je bytosť už skoro mŕtva, no robí posledný pokus: chytá rozprávača za členok. Človek však nechce počúvať svoje svedomie a tým svoju dušu aj seba vlastne zabíja – to je, keď rozprávač chcel vyhodiť bytosť z okna.

Ale potom príde zlo – Individuum a začne rozprávača ničiť. To, že rozprávač prvýkrát cíti tu bolesť, znamená, že človek si konečne uvedomil,

konečne zacítil, aké sú tie zlé veci v jeho živote naozaj zlé. Potom to, že tie chápadlá ho ovijajú, paralyzujú, je znak toho, že tie zlé veci ľudí ničia a získavajú nad nimi moc. Rozprávač je ochromený, ale aspoň hlavu si chce zachovať, tak zahryzne – posledný zúfalý pokus človeka ubrániť sa, lebo už si je vedomý toho, že tie zlé veci ho ničia.

Bolesť, ktorú rozprávač zacítil, keď do chápadiel zahryzol, je bolesťou, ktorú prežívame, keď sa zbavujeme v živote zlých vecí, zlých návykov, na ktoré sme si zvykli. Potom rozprávač zachraňuje bytosť – človek zachraňuje svoju dušu – je to nechutné – zobrazuje to bolesť očisťovania sa. Rozprávač chcel síce utiecť, ale bytosť ho držala – človeka v jeho živote tie zlé veci tak bolia, tak trápia, že sa ich musí zbaviť. Rozprávač pohrýzol chápadlá – človek sa zbavil vplyvu tých zlých vecí. To, že hrýzol, „bojoval“ len ústami znamená zúfalstvo, ale zároveň využitie poslednej šance. Hnis a sliz predstavujú nechutnosť hriechu a bolesť obnovy. Potom, ako rozprávač oslobodil bytosť, upadol do spánku, čo znamená zmenu stavu a úľavu. Keď sa prebral, nebol už arogantný, ale všimol si bytosť, videl, že sa usiluje vyhodiť Individuum von. To znamená, že po tejto premene sa postoj človeka k svojej duši zmenil na aktívne pozorný. Rozprávač bol bledý, keď sa prebral. To znamená, že sa stotožnil s tým miestom – človek sa stotožnil so svojim vnútrím, so svojou dušou. Je to zobrazené aj tým, že potom rozprávač a bytosť robili veci spolu. Vyhodili Individuum z okna a okno zavreli – človek definitívne odstránil zo svojho života tie zlé veci, aby mu už neškodili. Zbavil sa zdroja, nielen dôsledkov. Iniciatívny je teraz už ale rozprávač. Znamená to, že človeku záleží na svojej duši, stará sa o ňu. Objatie bytosti a rozprávača na konci predstavuje jednotu človeka so svojou dušou, stotožnenie sa, sladký pocit, odmenu. Túto jednotu možno vidieť aj v tom, keď spoločne odstraňujú z bytu všetko, čo po Individuu zostalo, čo zároveň symbolizuje, že človek dáva do poriadku následky svojho hriechu.

A ten citrón? Chcel som to nejak ozvláštniť, dopracoval som sa k nemu. Citrón v poviedke pôsobí dosť absurdne, od vecí. Vyjadruje to absurditu toho, že človek sa necháva ničiť a svoju dušu nepočúva. ■

SAMUEL JURČO

Filozofia slepého žobráka

(Marek 10, 50; Ján 9, 6; Jób 19, 25)

1.
Sme nedokonalý odraz krásy,
porušený obraz dokonalosti,
prach na ceste,
o ktorý si ona špiní bosé nohy.

Dvíhame sa z prachu v pýche a túžbe,
pokorení vlastnou snahou padáme naspäť
a ležíme, kým nás nezdvihneš.

Kdesi vo vesmíre je Ten,
ktorý prvý pohol hmotou.
Sedím pri ceste
a čakám,
či pohne aj mnou.

2.
Blato mi priložil na oči,
umyl som sa
a vidím.

Vravíte,
prach si a do prachu sa vrátiš.
Áno, som prach.
Ale On ma z prachu zdvihol svojím slovom,
v prachu ma uzdravil tekutinou svojich úst,
všetci sme stvorení z prachu Jeho dychom.

Sedel som pri ceste v svojej špine a biede,
keď mi povedali, kto ide okolo.
Ich vyrušil len môj krik,
ale vám vadí moja existencia.

On dáva hriešnemu druhú šancu,
biednemu príležitosť nového života.

3.
Viem,
že keď znova zavriem oči,
zo svojho rozpadnutého tela
uvidím Boha.

Viem,
že môj Vykupiteľ žije,
a raz sa postaví nad prachom.

ŠIMON BETINA

Stojí to za to?

vstúp do svetla
obetuj preň svoju tmu
vzdaj sa jej a spáľ ju
v žiare pouličných lúč

vstúp do dňa
zažmúľ na moment oči
len pre ten nezvyk
vidieť živé svetlo

denné svetlo namiesto striebra mesiaca
na chodníky je vidieť a nie sú čisté
tma na nich zanechala svoje zvyšky
nerada sa vzdáva starých priateľov

vystúp z noci
z jej modravej žiary
objím ju na rozlúčku
navždy ju zanechaj

vystúp z tmy
lebo vo svetle
si vidíme do očí
a na brvná v nich
nočná žiara jej chlad precítiť ju ži ňou
je moja a ja som jej sme svoji prepletení
usadila sa na mne tma prischla
na topánkach
zažrala sa do duše je ňou je modrá

vzdaj sa noci
prijmi deň za svoj
kúp sa v jeho svetle
je teplejšie a nepokrivené
oblúb si svetlo
lebo ono ľúbi teba
vzdaj sa tmy
jej láska je zničujúca

skutočne? naozaj? iste? mám?
stojí to za to? pomôže to niečomu?
zmení to niečo? nebude mi chýbať?

C. S. LEWIS

Narodenie

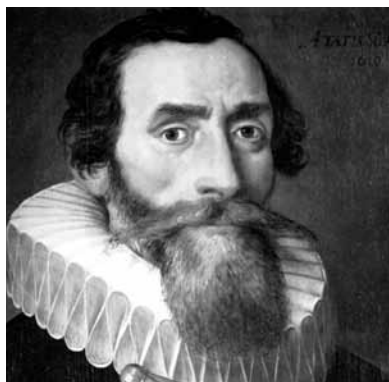
Medzi volmi (sám súc prostý jak vôl)
ja v maštali som slávu zahliadol,
čo pri tej natvrdlosti volej snáď
môže mi aj silu vola dať.

Pri osloch (tiež spurný hľadieť cieľa)
miesto sena vidím Spasiteľa.
Kiež len získam k osla zaťatosti
aj kus jeho trpezlivosti.

Uprostred oviec (i ja som zblúdil)
leží Pán v jasliach – aký to údiv!
Nech sňa hlúpej ovce sa ma zhostí
a zbeliem v jeho nevinnosti.

*Báseň sa v origináli volá The Nativity.
Zo zbierky C. S. Lewisa Poems
vybral a preložil Juraj Klementovič.*

HARMÓNIA KEPLEROVHO SVETA

Príbeh človeka, ktorý odmietol konvertovať ku katolicizmu, bol exkomunikovaný z evanjelickej cirkvi, opäť odmietol vstúpiť do katolíckej cirkvi a zostal verný svojmu svedomiu. Jeho zákony pohybu planét aj ďalšie jeho vedecké objavy sú všeobecne známe. Tento článok je o jeho neústupnej viere a jeho mystike rozumu.

JOHANNES KEPLER sa narodil 27. 12.1571 v luteránskom kraji – v mestečku Weil der Stadt neďaleko Stuttgartu. Od jedenástich študoval vďaka štipendiu vojvodu Christophu von Württemberg v internátnych latinských cirkevných školách, podobne ako stovky ďalších talentovaných chudobných chlapcov z Württemberskeho vojvodstva. Miestny vojvoda bol nepochybne osvieteným vládcom, keď už v 16. storočí mal funkčný systém štipendií pre sociálne slabšie vrstvy.

Tübingen

Johannes Kepler študoval teológiu od roku 1587 na univerzite v Tübingene. Tamojší učitelia teológie sa pri výkladoch Písma opierali o *Formulu svornosti* (1580), ostro vystupovali proti pápežovi a varovali pred kalvinistami. Luteránstvo bolo preňho viac než náboženstvom predkov. Malo pre neho hlboký zmysel. Vnímal ho ako náboženstvo, ktoré nikdy nežiadalo, aby podriaďoval svoj rozum inej autorite než Bohu, Bohu, ktorého myšlienky sú zjavené v Biblii a v spisoch cirkevných otcov. Miloval teológiu, vedel čítať nemecky, latinsky, hebrejsky a grécky. Bol veľmi usilovný, vo všetkých vyučovacích predmetoch výborný, ale povahou bol prudký a vášnivý v diskusiách, prežúval myšlienky a nebol príliš taktný v rozhovore s tými, ktorí nestíhali rovnako rýchle a presne premýšľať ako on. Bol vtipný, dokonca sarkastický... Jeho srdce priťahovali hviezdy a to ho viedlo k štúdiu oblohy. Profesor matematiky (teda aj astrológie, astronómie, fyziky) Michael Mästlin mu požičal Kopernikovu knihu *O obehu nebeských telies* (vydanej v roku 1543). Bol to akt dôvery. Kniha bola vzácna a nebezpečná. Jednoduchosť a elegancia Koperníkových myšlienok ho nadchla. V roku 1593 napísal prácu, v ktorej popisoval, ako by vyzerala Zem pri pohľade z Mesiaca a chcel o tom verejne diskutovať. Atmosféra školy však k tomu nebola priaznivá. Profesori teológie začali premýšľať, či je vhodné, aby sa z neho stal kazateľ... Na tajnej schôdzi sa vedenie fakulty zhodlo na tom, že študenta Keplera, ktorý nielen že obdivoval Koperníka, ale nechcel nadávať na kalvínov a spochybňovať niektoré články *Formuly svornosti* vyšle vyučovať matematiku do rakúskeho mesta Graz.

Graz

Na jar 1594 pricestoval 22-ročný Johanes Kepler do Grazu, kde sa stal učiteľom matematiky. Ako vždy, aj v tomto zvrate svojho života hľadal ruku Božiu. Začal

sa s láskou venovať matematike, geometrii a astronómii. „Umelci poskytujú potešenie očiam, hudobníci dávajú radosť ušiam. Ak astronómovia prinášajú potešenie pre myseľ, má to snáď menšiu hodnotu? Nechal by Boh, ktorý nič nerobí bez plánu, samotnú myseľ bez potešenia?“ Podľa Keplera zjavuje Boh pravdu cez prírodu, aby pôsobila ako biblia bez slov. Seba vnímal ako kňaza prírody dešifrujúceho túto knihu. V Grazi napísal svoje prvé veľké dielo *Mysterium Cosmographicum* (Tajomstvo vesmíru).

No v tom čase už prišla do Grazu protireformácia, ktorú sem priniesol v roku 1596 mladý, príliš horlivý arcivojvoda Ferdinand. Tu sa oženil s mladou vdovou Barbarou Müller. Keplerova rodina prechádzala smutnými obdobiami: prvý syn aj dcéra zomreli. Kepler upadol do zúfalstva. Uprostred smútku začal premýšľať o koncepcii novej knihy s názvom *Harmónia sveta*: „V srdci sveta je ukrytý obraz Stvoriteľa, kopia božej mysle. Boh dal človeku rozum, dar rozmýšľať, najbožskejšiu vlastnosť zo všetkých. Harmónia hovorí k duši o transcendentálnom svete, kde Boh sedí na tróne a načúva hudbe, ktorú vytvárajú hviezdy. Boh chce, aby sme ho poznali, keď nás stvoril podľa svojho obrazu, prial si, aby sme s ním zdieľali jeho vlastné myšlienky.“ (Knihu dopísal a vydal až v roku 1619)

Protireformácia zatiaľ silnela a jej dôsledky siahali na každodenný život ľudí. K jej definitívnemu úderu prišlo v Grazi dňa 31. 7. 1611. Každý muž musel prísť do kostola a v prítomnosti arcivojvodu Ferdinanda nahlas odpovedať na otázku, či sa stane katolíkom. Na Keplera došiel rad tretí deň a on nahlas pred plným kostolom svedkov povedal Nie. Kvôli svojmu presvedčeniu musel aj s rodinou do 45 dní opustiť mesto.

Praha

Boh otvoril Keplerovi cestu k Tychovi de Brahe do Prahy. Najskôr bol Tychoovým spolupracovníkom a po jeho náhlej smrti v roku 1601 sa stal cisárskym mate-

matikom a osobným astrológom Rudolfa II. V Prahe, zápasiac s finančným nedostatkom aj s nespokojnosťou manželky, objavil prvé dva zákony pohybu planét. V roku 1609 vyšla jeho kniha *Astronomia Nova*, jeden zo základných textov modernej astronómie.

Napätie medzi katolíkmi a protestantmi stúpalo. V Prahe sa bojovalo. V roku 1609 navštívil preto vojvodu v Stuttgarte a žiadal o miesto v jeho vojvodstve. V liste mu napísal, že je ochotný podpísať *Formulu svornosti* s jednou výhradou – priťahovala ho totiž kalvínska doktrína prijímania sviatosti. To bol jediný článok, v ktorom súhlasil s kalvinistami. Písal, že nevie, prečo by luterán nemohol nazvať človeka s kalvinistickým názorom na prijímanie pravým bratom v Kristovi. Je čas zmieriť sa kalvinistami a uzavrieť mier s kalvínskym Falckom – napísal vojvodovi. Netušil, že list sa dostane do rúk konzistória a bude použitý proti nemu. Vojvoda mu síce bol naklonený, ale z pohľadu konzistória bol Kepler jednoznačne kacírom.

Linzi – exkomunikácia

V roku 1611 ďalšie deti – syn Fridrich, neskôr chorľavá Barbara. V roku 1612 zomiera cisár Rudolf II. Kepler bol naďalej cisárskym matematikom, ale cisár Matyáš mu dovolil žiť v Linzi. Johannes Kepler a jeho dve deti Susana a Ludwig odišli teda z Prahy do Linzu. Miestnym evanjelickým farárom tu bol Daniel Hitzler, ktorý bol tiež štipendistom z Tübingenu. Kepler ho požiadal o povolenie pristupovať k večeri Pánovej. Hitzlerovou podmienkou však bolo, aby podpísal *Formulu svornosti*, čo Kepler, odmietol. Napätie medzi ním a konzistoriom evanjelickej cirkvi Augsburskeho vyznania sa zvyšovalo. V roku 1619 ho vlastná cirkev nakoniec exkomunikovala preto, že odmietol bez výhrad podpísať *Formulu svornosti*.

V Linzi sa po druhýkrát oženil so Susanou Reuttinger a tentokrát to bolo šťastné manželstvo.

Matka Katarína

Keplerova matka Katarína žila v mestečku Leonberg neďaleko Stuttgartu. V roku 1615 ju obvinili z čarodejníctva. V tomto luteránskom mestečku s približne 600 obyvateľmi luteráni popravili šesť čarodejníc za jeden jediný rok. Kepler sa stal obhajcom svojej matky. Súdny proces sa ťahal roky. Napriek jeho snahe bola matka Katarína v rokoch 1620–21 štrnásť mesiacov vo väzení a bola odsúdená na trest zastrešovaním. Kepler vnímal, že útok na matku bol mierený na neho.

Keď ho exkomunikovali z luteránskej cirkvi, prejavili o neho záujem jezuiti. S mnohými z nich mal priateľské vzťahy, písal si s nimi, hádal sa s nimi o viere, prijímal ich pohostinnosť počas svojho cestovania. Prestup na katolicizmus však odmietal, zostal verný svojmu presvedčeniu.

V dobe plnej utrpenia a bojov jeho myseľ opäť priťahovalo hľadanie harmónie, ktoré mu bolo útechou v časoch, keď bola väzená jeho matka, keď prežíval smrť svojich detí. Pojem Harmónia sa uňho spájal

s filozofiou, astronómiou, geometriou, hudbou a teológiou. Pre Keplera má slovo harmónia presný matematický vzor. Harmónia obsahovala to, v čo veril, či už išlo o vedu alebo o Boha. Božská harmónia bola jeho odpoveďou na trápenie sveta. Do jej stredu umiestnil geometriu, kvôli tajomnej štruktúre vesmíru.

Tretí zákon pohybu planét bol preňho ďalším pohľadom do myšlienok samotného Boha, pohľadom, ktorý je jadrom keplerovho mysticismu. Jeho radosť spočívala v dokonalej kráse matematiky, ktorú vyjadřil v mystických pojmoch. „*Myseľ je ľudská duša načúvajúca vesmíru a nachádzajúca tu rezonanciu s myslou Boha.*“ (Harmónia sveta, 1619).

V roku 1627 dokončil svoje vrcholné dielo, dielo, ktorým ho poveril už Rudolf II. – spracovanie pozorovaní Tycha Brahe pod názvom *Rudolfínske tabuľky*. Knihu tlačili v Linzi, kde zúrila protireformačná vojna. Časť knihy zhorela. Kepler aj s rodinou boli nútení utiecť z mesta. Musel sa však postarať o svoju knihu – odišiel teda vytlačiť zhorenú časť do inej časti Nemcka. Keď boli *Rudolfínske tabuľky* na svete, zanesol ich Ferdinandovi II. – cisárovi, ktorý ho donútil opustiť Graz v roku 1600. Oprávnenie sa obával, že Ferdinand bude od neho opäť žiadať aby sa stal katolíkom. Stalo sa a Kepler znovu odmietol.

Sagan

Útočisko našiel u generála Alberta z Vajdštejna, katolíka, ktorému kedysi zostavil horoskop. Generál si Keplera vážil a od roku 1628 mu umožnil žiť na svojom území v Poľsku v meste Sagan Protireformácia však prišla aj sem. Hoci bol pod Valdštejnovou ochranou, neustále ho sledovali a ľudia sa mu vyhýbali. Zažil tam však aj šťastné chvíle. Dcéra Susana sa vydala, manželka Susana porodila ďalšie dieťa, syn Ludwig študoval v Tübingene medicínu.

Regensburg

V roku 1630, keď švédsky kráľ Gustáv Adolf napadol Nemecko a postavil sa na obranu protestantov, cisár Ferdinand zvolal zjazd kniežat voličov do Regensburgu. Kepler sa vybral na zjazd a do Linca kvôli peniazom, na ktoré mal právo a ktoré mu, ako zvyčajne veľmi chýbali v rodinnom rozpočte. Cestou ochorel.

Zomrel 15. 11. 1630 v Regensburgu.

Spôsob, akým bojoval s ťažkosťami a utrpením, vernosť presvedčeniu a schopnosť hľadať a nachádzať odpovede na otázky, ktoré nás presahujú robia Johanna Keplera našim stálym súputníkom.

(Johannes Kepler si písal s mnohými významnými ľuďmi svojej doby. Aj na základe jeho rozsiahlej korešpondencie vznikla kniha J. A. Connora: Keplerova čarodejnice, podľa ktorej článok spracovala

Jana Camara

ČO JE LEPŠÍ DARČEK: KNIHA ALEBO SLIEPKA?

Sasiharan a jeho kozy

EVA MOŠPANOVÁ

(Autorka pracuje v organizácii
People in need, Slovenská republika)
FOTO: Archív: Skutečná pomoc

Asi je zbytočné písať na tomto mieste, že Vianoce nie sú o dávani si darčiekov, ale o čomsi úplne inom. Na druhej strane – predminulý rok sme sa doma rozhodli mať sviatky bez darov a niečo na nich chýbalo. Paradoxne, nie ten pocit, že niečo čaká na mňa, ale radosť z toho, že môžete niečím potešiť druhého. Pokiaľ sa z darčiekov nestane hlavný zmysel sviatkov, je to pekná tradícia, ktorá vždy urobí šťastných minimálne dvoch ľudí – toho, kto dostane a väčšinou ešte viac toho, kto dáva. Pretože môžete darovať knihu, sveter, voňavku, hračku a množstvo iných vecí, no radosť a dobrý pocit je to najkrajšie, čo dostávame ako bonus.

Darovať vodu...

Mám pre vás návrh na malý vianočný experiment. V období, keď väčšina ľudí balí nakúpené šály, svetie a ponožky do lesklého papiera, naplňte vy niekoľko dvojlitrových fliaš čistou vodou z kohútika a dajte ich pod vianočný stromček. Tá najdôležitejšia fáza pokusu príde v momente, keď ich vaši blízki nájdú. Predstavte si v duchu ich tváre – koľkí z nich sa skutočne úprimne potešia? Ocení niekto, že ste mu na Vianoce darovali dva litre vody? Tashite Mohammed z Etiópie by sa potešila. Úprimne. Až donedávna musela každé dva dni dochádzať po pitnú vodu do Alaby, ktorá je vzdialená dve hodiny chôdze. „Je tam obyčajne veľa ľudí, keď sa pripočíta čas na naplnenie kanistrov, zaberie to s cestou tam a späť približne osem hodín,“ hovorí Tashite. „Iba“ hodinu a pol to má k miestnemu rybníku, kde však voda nie je čistá a ľuďom spôsobuje vážne zdravotné problémy, až smrť. Dnes trvá Tashite každodenné naberanie čistej vody iba pol hodiny vďaka novej 300 metrov hlbokkej studni, ktorú z darov dala vyvítať organizácia Človek v tísi. V čase, keď sa hodiny vliekla s plnými kanistrami domov, by ste ju však pravdepodobne plnou fľašou vody skutočne potešili.

...alebo zošit?

Čo takto rovnaký pokus so zošitom? Myslíte, že by vaša dcéra, vnučka alebo mladšia sestra mala veľkú radosť z čistého školského zošitu? Rozdiel je v prístupe – ak by to brala ako pripomenutie svojej povinnosti chodiť do školy, asi by sa nepotešila. No ak by jej to pripomenulo jej možnosť chodiť do školy... Iba dve z desiatich žien v Afganistane dokážu čítať a písať. Dvadsať rokov vojen zničilo školy a vláda Talibanu zakazovala vzdelávanie žien. Len ťažko však môžete zničiť chuť učiť sa

– od roku 2001 sa organizácia postarala o vybudovanie alebo opravu osemdesiatich chlapčenských a dievčenských škôl a zorganizoval kurzy písania a čítania pre deti a dospelých.

Možno kozu...?

Dá sa veľmi ľahko vytušiť, kam touto hrou mierim, no nezdá sa vám to celé trochu malé? Fľaša s vodou, zošit, drobnosti za pár centov. Čo takto niečo väčšie? Napríklad živá koza! Tá by pod stromčekom v obývačke istotne urobila veľa radosti i u vás doma (nehovoriac o odpratávaní bobkov z koberca). V momente ako by sa vám ju podarilo šťastne odtiahnuť od chutných vetvičiek stromčeka, museli by ste asi čeliť otázke kam s ňou. Sasiharan Kathiravel zo Srí Lanky by ju s radosťou pridal do svojho výbehu k ostatným kozám, ktoré dostal ako dar. Kedysi žil Sasiharan na pobreží a pravidelne vyrážal na more loviť ryby. V roku 2004 mu však obrovská vlna cunami zničila dom, zabila 6 kôz a 15 sliepok, ktoré mu pomáhali užiť svoju rodinu a musel sa presťahovať ďalej od mora. Aby mohol obnoviť svoj chov, dostal Sasiharan od Človeka v tísi dve kozliatka a 5 dospelých kôz. Mimochodom: najdrahší majetkom Sasiharanovej rodiny (okrem kôz) je bicykel a malé rádio.

...či vzdelanie?

Možno si povzdychnete, že vždy sa hovorí o Afrike alebo krajinách Stredného východu a všetko sú to príklady vystavané na obrovských kontrastoch, a pritom aj u nás sú deti, ktoré doma nemajú zošit na písanie. A máte pravdu – to, že deti chodia najprv na základnú a neskôr strednú školu sa u nás berie ako samozrejmosť, nad ktorou nie je potrebné dlhšie sa zamýšľať. Ani bezplatné ►

KALVINE

vzdelanie však nie je úplne zadarmo, stačí sa opýtať ktoréhokoľvek rodiča. Ktovie, či by tínedžera vo vašej rodine potešil kupón na mesiac na strednej škole? Len pár kilometrov od neho však môže bývať dieťa zo sociálne slabšej rodiny, ktorému takéto štipendium, bez veľkého preháňania, zlepši život k lepšiemu.

Radost je v darovaní

Znamenal by výsledok tohto vianočného pokusu, že sú vaši priatelia, či príbuzní zhýčkaní blahobytom a nedokážu si vážiť veci ako je voda, zošit alebo koza? Nie celkom – v momente, ak by deti v škole nemali do čoho písať, urobila by radosť aj obyčajná písanka. Patríme však k šťastnej menšine, ktorá si na sviatky nepotrebuje dávať lieky, základné školské potreby, vodu alebo sliepky – máme ich dosť. A čo darovať ľuďom, ktorí už majú dostatok všetkého? Možno tú príjemnú radosť z obdarovania. Zbierka Skutočný darček neziskovej organizácie People in Need Slovenská republika ponúka možnosť kúpiť darček pre tých, ktorí ho skutočne potrebujú a vašim blízkym zároveň darovať dobrý pocit. Funguje to jednoducho – na stránke www.skutocnydarcek.sk si môžete vybrať z kategórií Zdravie, Školy, Obživa, Voda, Slovensko darček, o ktorom si myslíte, že by ľuďom v núdzi najviac pomohol, alebo by ste ho jednoducho chceli darovať. Pri kúpe napríklad dvadsiatich sliepok za 10 eur získate zároveň možnosť vypísať darčkový certifikát a darovať ho svojmu blízkemu na sviatky. Dvadsať sliepok síce pred dom dopraví naši spolupracovníci niekomu inému, no vy budete môcť pod stromčekom povedať: „Pôvodne som ti chcela kúpiť ďalšiu knihu, no nakoniec som v tvojom mene za tie peniaze kúpila zopár sliepok pre ľudí, ktorí to potrebujú, pretože som si myslela, že ti to urobí väčšiu radosť.“ ■

EMIL KOMÁRIK

(Autor je vysokoškolským učiteľom.)

Južne od cesty spájajúcej Košice s Užhorodom, zhruba po severný breh Latorice, východne od Laborca po ukrajinské hranice leží región, ktorý etnolingvisticky patrí k Zemplínu, ale geopoliticky bol v časoch Uhorska súčasťou Užhorodskej stolice. V miestnom názvoslaví sa mu hovorilo „Kalvine“.

Je to kraj, v ktorom síce skoro v každej dedine boli tri kostoly, ale dominovali mu príslušníci reformovanej kresťanskej cirkvi. Slovanskí kalvíni boli svojským cirkevným aj kultúrnym spoločenstvom. Boli to roľníci a drobní zemanovia žijúci na dedinách. Akési neformálne centrum oblasti predstavoval cirkevný zbor Stretava. Stretava mala výsadné postavenie v tom, že to bola zemianska dedina a teda nepodliehala žiadnemu zemepánovi, ktorý by mohol obyvateľom vnútiť svoje náboženstvo. V dedine stojí kostol zo 14. storočia, ktorý od reformačných čias slúži miestnemu reformovanému zboru a nikdy nebol rekatolizovaný. (Zdá sa, že je to jediný reformačný kostol na Slovensku).

Pokusy o odňatie kostola boli. V polovici 18. storočia boli inšpirované grófom Vécseym z blízkeho Senného, ale nepochodil, lebo Stretavčania sa pod vedením zemana Pavla Ubrežiho, kurátora zboru a Jozefa Lošonciho postavili otvorene na odpor so šablami a vidlami v rukách. Od reformačných čias mal stretavský zbor vlastnú školu, kde sa vyučovalo po slovensky a kde istý čas pôsobil i známy slovenský vzdelanec Jakub Dispensatoris z Dolného Kubína.

V polovici 20. storočia už Stretava svoje postavenie duchovného centra stratila. Kostol znefunkčnilo ruské delostrelectvo počas prechodu frontu, faru po vojne zbúrali a zbor stratil samostatnosť, obsluhoval ho farár z blízkeho Palína.

Prvá slovenská liturgia

Slovensky hovoriaci reformovaní kresťania boli takým malým osirelým ostrovom na severnom okraji maďarskej cirkvi. Vzťah maďarsky a slovensky hovoriacej časti sa niesol v duchu bratskej lásky. Národnostná politika uhorského štátu v devätnástom storočí však tento vzťah narušila. Nakoniec, bolo to spoločenstvo, ktoré sa zdalo byť priamo predurčené na maďarizáciu. Snaha o asimiláciu však neuspela. V rokoch 1750 a nasledujúcich, pred začiatkom maďarizácie Uhorska, ktorá sa začala

koncom osemnásteho storočia, vydalo cirkevné vedenie v Debrecíne slovenské bohoslužobné knihy v zemplínskej slovenčine. Boli to *Malý katechizmus* (1750), spevníky *Stopäťdesiat Žalmov svätého kráľa Dávida* a *Hlas pobožného spievania* (1752), kniha modlitieb *Radosť pobožného srdca* a *Agenda* (1758). Bibliou slovenských reformovaných bola od začiatku Bible kralická. Zemplínčina sa takto stala prvým slovenským liturgickým jazykom a predbehla takmer o 50 rokov i Bernoláka, nehovoriac o tom, že veľké slovenské cirkvi katolícka i evanjelická prešli na slovenskú liturgiu až v 20. storočí.

Dvojazyčný charakter cirkevného spoločenstva na tomto území nikdy nevyvolával konflikty. Tie však vnášala do života cirkevná politika.

Najmä otvorene promaďarizačná politika cirkevného vedenia v 19. storočí a súhlas povojnového slovenského vedenia cirkvi s vysťahovaním maďarsky hovoriacich farárov a celých zborov v rámci „výmeny obyvateľstva“ po 2. svetovej vojne, narobili veľa bolesti na oboch stranách.

Duchovné prebudenie sa medzi reformovaných kresťanov dostalo prostredníctvom duchovne prebudených farárov najmä J. Tomašuľu a J. Baláza, ale aj vďaka vplyvu duchovného prebudenia medzi vysťahovalcami v Spojených štátoch, ktorí svoju vieru prinášali „do kraju“ a delili sa o ňu so svojim okolím. Systematickú službu v tomto smere predstavovala metodistická misia, ktorá zasiahla najmä Podkarpatskú Rus a slovenské dediny na jej západnej hranici. Tak vznikol metodistický zbor v Jenkovciach. Druhým centrom prebudenia, ktorý ovplyvnil tento región, bola práca Modrého kríža v Beniakovciach. Treba povedať, že reformovaní farári, aj keď sami neboli prebudenckým myšlienkám naklonení, nikdy proti nim otvorene nevystupovali.

Prebudenie

Je zvláštnym prejavom Božej milosti, že najzreteľnejšie semeno duchovného prebudenia v rámci tejto komunity zasial v rokoch 1945 až 1950 Ján Vasziľ, farár z Bánoviec nad Ondavou, Maďar, ktorý jednoducho zvestoval Božie slovo o potrebe obrátenia sa a osobnej zodpovednosti kresťana pred Bohom. Dá sa povedať, že toto semeno prináša úrodu dodnes. Z biblických a modlitebných skupín, ktoré vznikli v čase jeho pôsobenia sa formovali základy evanjelického chápania kresťanského života a ovplyvnili mnohých z tých, ktorí dnes tvoria michalovský zbor CB, ale aj ostatné evanjelikálne skupiny, vrátane prebudenckého prúdu v samotnej reformovanej cirkvi.

Samozrejme, duchovné prebudenie bolo ovplyvnené i ľuďmi, ktorí sa dostali do kontaktu s pôsobením Modrého kríža. Jeho misia bola mocným povzbudením pre malé skupinky veriacich ľudí. Michal Chalúпка, Július Tchír a Samuel Činčurák boli pravidelnými hosťami v domácnostiach na východnom Slovensku.

Po zrušení Modrého kríža boli tieto návštevy zredukované na minimum. Jedinou výnimkou bol Július Tchír, ktorého povolali za pomocného kazateľa do reformovaného zboru vo Vysokej nad Uhom, kde pôsobil až do dôchodku. Nástup komunizmu znemožnil, alebo aspoň značne sťažil evanjelizačné a pastoračné návštevy a tak skupinky veriacich ostali ako ovce bez pastiera.

Misionári

Samozrejme, veriaci nečakali na to, kým niekto príde a zariadi im zvestovanie slova, ale ujali sa toho sami otcovia rodín. A tak na začiatku päťdesiatych rokov začalo vznikať spoločenstvo rodinných zborov vo viacerých obciach, v Jenkovciach to boli Čisárovci a Bánovci, vo Vysokej nad Uhom Kontrovci-Belčíkovci, v Iňačovciach Verbovskí, Petrejčíkovci a najmä rodina sestry Horňakovej. V Blatných Remetoch to bola rodina Mišakovcov, v Stretave Komárikovci a Išovskí, vo Falkušovciach Borkovci a Harčarovci. Zvláštnou postavou, ktorá vniesla do spoločenstva nový dôraz na znalosť Písma bol ujo Michal Dubljak. Bol to bezdomovec, ktorý prišiel na východ odkiaľsi z českého pohraničia okolo roku 1953. Hovoril s trochu ruským prízvukom a celý čas, čo býval s našou rodinou čítal iba jednu knihu – Bibliu. Jeho znalosť Písma bola neuveriteľná, vedel ju celú spamäti i s konkordanciou. Nás mladších neuveriteľne inšpiroval, ale nikto jeho úroveň nedosiahol. Uňho som prvýkrát zažil, čo znamená vykladať Bibliu Bibliou. Jeho preslov v zhromaždení bol taký, že položil otázku a potom citoval verš za veršom, ktoré ukazovali ako treba problému rozumieť. (Týmto spôsobom privádzal do zúrivosti svedkov Jehovových, lebo ich totálne vyvážal z konceptu).

Mimochodom, zhromaždenia. V regióne okrem reformovanej cirkvi pôsobil ešte metodistický zbor v Jenkovciach. Počas vojny Jenkovce boli súčasťou Maďarska a zbor bol súčasťou zboru v Nyíregyháze. Slúžiť tam dochádzal Ondrej Markuš, ktorý bol v Nyíregyháze kazateľom. V jenkovskom zbore boli pravidelné nedeľné bohoslužby. Inde to boli najskôr len rodinné pobožnosti, na ktoré občas prichádzali aj susedia. Lenže Jenkovce boli zovšadiaľ ďaleko. Túžba po spoločných stretnutiach viedla k tomu, že sa raz za čas začali ľudia navštevovať cez pole a vznikali akési centrá okrem Jenkoviec v Iňačovciach, Vysokej a v Stretave. Na týchto stretnutiach slúžili Božím slovom bratia Čisár, Bán, Komárik, Juraj Verbovský, Pavel Borko, sestra Horňaková a ďalší. Stretnutia každú zimu navštevoval na svojich misijných cestách ujo Pavlík zo Žehne. Koncom päťdesiatych rokov začal slúžiť v prešovskom zbore Cirkvi bratskej (vtedajšej Jednoty českobratrskej) kazateľ František Ciesar. On potom začal pravidelnú pastoračnú činnosť v týchto malých skupinách a výsledkom bolo formovanie zboru v prirodzenom centre východného Zemplína v Michalovciach.

Ale to už je súčasnosť. ■

Pokračujeme v rozprávaniach Mira Moravského z taiwanského pobrežia jeho úvodným vyznaním:

Chvíle tam strávené boli príležitosťou nanovo si uvedomovať jednoduché, ale dôležité pravdy o sebe a o svete. Tie cenné pravdy, ktoré pomáhajú niesť bremeno života a dávajú nádej. Tie, ktorých poznanie vyslobodzuje, lebo majú pôvod v Tom, o kom Biblia hovorí, že stál na počiatku všetkých vecí a bude aj pri ich konci, ktorému my ľudia, jeho stvorenie, napriek našej vzbure voči nemu, našťastie nie sme ľahostajní.

O tom sú tieto rozprávania.

MIRO MORAVSKÝ

ROZPRÁVANIE ŠTVRTÉ: LIETADLÁ

Bola sobota, prácu sme skončili na obed a vyrazili smerom k oceánu. Bolo síce teplo, ale od vody fúkal príjemný vetrik. Aj teplota vody bola ideálna. Lahol som si na hladinu a nechal sa pohojdávať vlnkami, ktoré mali presne tú správnu veľkosť a frekvenciu, aby to bolo príjemné.

Jednoducho, akoby sa všetko naokolo zo všetkých síl snažilo, aby nám bolo dobre. Otvoril som oči a pozeral na oblohu priamo nado mnou. Slnko – aby ma náhodou nepálilo do očí – si rýchlo pritiahlo malý mráčik, za ktorý sa skrylo. Svetlomodrá obloha bola plná bielych pásov po prelietavajúcich lietadlách, boli sme v oblasti neďaleko medzinárodného letiska, ktorá je križovatkou mnohých leteckých trás. Začal som sa baviť tým, že som odhadoval miesta, kde sa pásy prekrížu a aké útvary by mali na oblohe vytvoriť. Ztvoril som oči, predstavil som si novú situáciu, čakal taký čas, za ktorý sa mi zdalo, že už by nová situácia mala nastať, otvoril oči a porovnával realitu so svojou predstavou. Postupne sa mi odhady začali dariť.

Bolo fajn zistiť, že moja predstava sa naozaj zrealizovala, že som to vedel dopredu, čo bude.

Je to fajn, byť súčasťou predvídateľného, spoľahlivo fungujúceho sveta, bez nečakaných prekvapení. A k tomu to ešte to jemné pohojdávanie... Povedal som si, tak toto je krásna ilustrácia toho, ako Boh drží svet vo svojej dlani a stará sa o nás.

Po chvíli to však prišlo. Navonok sa nič nezmenilo, iba do mojej mysle vstúpila spomienka na haváriu lietadla ktorá sa stala len asi 250 km južnejšie od nás pred

10 dňami. Počasie bolo aj vtedy dobré, po výbuchu na palube sa tam však do mora zrútilo lietadlo s vyše 200 pasažiermi, haváriu nikto neprežil. Musel som myslieť na to, že asi tam vtedy nebo bolo veľmi podobné, ako tu teraz, zrejme, ani more nebolo veľmi odlišné. Keby som tam však bol býval, jedna z mojich predpovedí by určite nevyšla. Namiesto peknej rovnej bielej čiary čierny dym, rútiaci sa do vln. A bolo po idylke. Pobral som sa z vody. Veselé, uvoľnené hlasy mojich kolegov sa mi zrazu zdali neprístojné a nevhodné.

Bože, keď držiš vo svojej ruke celý svet, ako to, že sa ti to lietadlo vyšmyklo?

Aký je vlastne svet, je predsa len nevypočítateľný, krutý vo svojej neosobnosti a náhode, všetko je len vec šťastia...

Alebo... ibaže... by to bolo tak, že tá dlaň držiaca svet by bola nekonečná, jedine z takej sa určite nedá vypadnúť.

V takej veľkej dlani sa však môže stať, že sa veci a javy udejú na takom mieste, kam s našim obmedzeným chápaním nedovídime tak jasne, aby sme ich vedeli pochopiť. To je nepríjemné a znepokojuje nás to. Oveľa vážnejšie je však to, že my ľudia máme možnosti a sklony nájsť si v tejto dlani také miesto, kde ju necítíme a dokonca sa môžeme tváriť, že neexistuje.

Ale máme aj šancu zažívať a poznávať, že nás drží a ochraňuje, že v nej zostávame navždy, aj keby sme boli súčasťou padajúceho lietadla.

Vrátil som sa do vody a znovu sa položil do príjemnej dlane oceána...

VIANOČNÉ PIESNE

V tomto vianočnom čísle vám prinášame dve piesne, od autorov dvoch generácií.

Na tvorbe súčasného Kresťanského spevníka, ktorý vznikol takmer 15 rokov, sa podieľali mnohí obetaví a obdarovaní ľudia z našej cirkvi. Takmer všetci nás už predišli do večnosti: Vladimír Betina, František Cie-sar, Ondrej Fabrici, Drahomíra Janotková, Milan Jurčo, Karel Kolman, Ján Machajdik, Juraj Potúček, Mária Ra-fajová, Ján Rosa, Ján Rybárik, Samuel Spišiak. Sme za nich a za ich prácu veľmi vďační. Jediný dosiaľ žijúci člen bývalej spevníkovej komisie je kazateľ Ľudovít

Fazekaš, *1929, ktorý vytvoril a preložil viacero textov piesní. Medzi nimi je vianočná pieseň **Anjelský spev svetom znie** (pôvodný text **Hark! The Herald Angels Sing** napísal Charles Wesley). Vrátili sme sa k jej pôvodnému nápevu od Felixa Mendelsohna Bartholdyho, ktorý je známy v celom kresťanskom svete. Veríme, že ju budeme spievať s novou radosťou.

Pieseň **Adventná svieca** je z neskoršieho obdobia, je to vlastne báseň zhudobnená naším mimoriadne obdarovaným hudobníkom Slavojom Krupom, *1947.

Za SPS Jana Nagajová

Anjelský spev svetom znie

Charles Wesley
parafrázovaný preklad: Ľudovít Fazekaš

Felix Mendelssohn Bartholdy
upravil William Hayman Cummings

An - jel - ský spev sve - tom znie: Pri - šlo sve - ta spa - se - nie.
On, Syn Ot - ca je - di - ný, ktorý sám bol bez viny,
A hľa! Je nám po - kla - dom to, že ne - chal Ot - cov dom.

Nech sa ľud - stvo ra - du - je, že ho Pán Boh mi - lu - je.
a - ko je - den z nás sa stal, na se - ba hriech sve - ta vzal.
Kvô - li nám bol sla - bý, mdlý, a - by sme v ňom zbo - hat - li.

Ot - com da - né sľu - by dáv - ne spl - ni - li sa všet - ky sláv - ne.
Ne - mal krá - su a - ni slá - vu, ne - mal, kde by zlo - žil hla - vu,
Nie sme v ší - rom sve - te sa - mi: Im - ma - nu - el, Boh je s na - mi!

Vlastným zra - kom svet to zrel. Na - ro - dil sa Spa - si - tel!
Pri - by - tok mu u - stla - li pri zvie - ra - tách v maš - ta - li.
Kris - tus, Kráľ náš, pev - ný štít. Kto nám mô - že u - ško - diť?

Vlastným zra - kom svet to zrel. Na - ro - dil sa Spa - si - tel!
Pri - by - tok mu u - stla - li pri zvie - ra - tách v maš - ta - li.
Kris - tus, Kráľ náš, pev - ný štít. Kto nám mô - že u - ško - diť?

Adventná svieca

Jana Nagajová

Slavoj Krupa

Tma je tu, Pa - ne, len v mojom srdci ad - ventná svieca ná - de - je pla -
 Strach je tu, Pa - ne, len v mojom srdci ad - ventná svieca ná - de - je pla -
 Žiaľ je tu, Pa - ne, len v mojom srdci ad - ventná svieca ná - de - je pla -

nie. Splň, prosím, moje o - ča - ká - va - nie.
 nie. Splň, prosím, moje o - ča - ká - va - nie.
 nie. Splň, prosím, moje o - ča - ká - va - nie.

Príď, príď, príď! Denni - ca jas - ná,
 Príď, príď, príď! Hr - di - na sil - ný,
 Príď, príď, príď! Ví - ťaz nad smútkom,

Hviezda ran - ná, Sln - ko več - né, Svet - lo sve - ta! Príď, príď, príď!
 Po - moc is - tá, Ve - ťa pev - ná, Skry - ťa skalná. Príď, príď, príď!
 Pra - meň blaha, Radosť več - ná, Ra - dosť pra - vá. Príď, príď, príď!

Ča - ká ťa duša mo - ja na jaslič - ky Betlehe - ma preme - ne - ná...

ČO SA STALO PRED ADVENTOM?

ŠTEFAN MARKUŠ

Anjel Gabriel v Nazarete oznamoval nezvyčajnú správu, ktorej mladá žena nemohla porozumieť. Porodí a stane sa matkou Božieho syna. Bola to nepochopiteľná informácia a súčasný svet, aj po tisícročiach, rozumie jej naliehavej otázke. „Ako sa to stane?“ Nespochybnila predpoveď. Vytušila len, že nadprirodzené počatie zostane pre ňu a pre všetky veky mystériom. Ale..., môže sa zo smrteľného tela narodiť nesmrteľný Boh? Je v tajomnej udalosti, ktorá je neopakovateľná, skrytý nejaký odkaz pre smrteľníka? Áno, je! Nesmrteľný Boh rezervoval v živote časom obmedzených ľudí trvalé miesto pobytu. Naša existencia bude navždy závislá na prítomnosti Krista. Tu a teraz. „*Veď pre mňa žiť je Kristus*“ (Flp 1, 21), hovorí apoštol a motto je PIN kódom pre kresťana. Či nie? Otázkou mysterióznej gravidity Mária nedokázala vyriešiť okamžite. Jej argument „*Veď ja nepoznám muža*“, bol racionálny. Všetci myslíme a konáme v medziach našich možností a celý život sa učíme neprekračovať medze vlastných schopností. Problémom je, keď túto normu aplikujeme aj na vlastnosti Boha. Čo človek nemôže, to nemôže ani Boh – bolo myslenním ľudí vtedy a je to tak aj dnes. Ak by však Boh nedokázal konať nad možnosť človeka, potom by nebol všemocným Stvoriteľom. Nebeský posol počítal s neistotou panny, a preto zaznelo nádejné riešenie: „*Duch Svätý zostúpi na teba a za tóni ťa mocou Najvyššieho, preto to sväté, čo sa narodí z teba, bude sa volať Božím Synom*“. Neskôr, v dobe apoštolov, ľudia boli sved-

„...*nech sa stane podľa tvojho slova*“ (Lk 1, 38). Toto želanie s neopakovateľnými následkami sa naplnilo v živote jedinej ženy. Nikto po nej podobnú skúsenosť nezažil. Dôsledky jej voľby si pripomínáme cez vianočné sviatky. Príbeh Panny Márie, ktorý začal v Nazarete a zavŕšil sa v betlehemskej maštali, dnes mnohí čítajú pod vplyvom modernej vedeckej literatúry. Kresťania sa však pokrokom vedy nedali pomýliť. Naďalej veríme, že jej príbeh je pravdivou históriou. Stalo sa to. Pravda, k udalostiam vtelenia Božieho syna do ľudskej podoby sa vraciame vždy s novými otázkami. Príbeh Bohorodičky však vytrvalo motivuje k odvahe veriť a nepochybovať. Čo sa vlastne stalo so snúbenicou Jozefa pred ich príchodom do maštale?

kami toho ako Pán Boh reálne mení nemožnosti človeka v možnosť. „Zostúpi na teba Svätý Duch.“ Nech by táto prognóza znela akokoľvek absurdne, zostáva jasnou odpoveďou Boha na obmedzenia človeka. Boh koná zázračné veci dodnes. Svätý Duch transponuje Kristovu moc do porušeného života ľudí a zázračne sa rušia naše nemožnosti.

Máriina prosba odznela na konci dialógu s Gabrielom. Rozlúčka sa končí prejavom poslušnosti. „*Som Pánova služobnica, nech sa mi stane podľa tvojho slova. A anjel od nej odišiel*“. Príchod a odchod neobyčajného hosťa charakterizuje čas pred Adventom. Jozef a Mária mali o čom uvažovať na 130 km dlhej ceste z Nazareta do Betlehema. Dve témy zrejme vyvstali a sú stále aktuálne. Najprv sa Mária bezvýhradne podrobila Otcovej vôli. „*Tu som Pane, konaj so mnou ako chceš*“ – vyhlásila. Vianoce nám tak kladú vážnu otázku. Sme pripravení vysloviť podobnú vetu? Potom sú tu dôsledky Máriinej voľby. Bez jej rozhodnutia by nebol Betlehem, nebola ani Golgota, Veľká noc, ani Svätodušné sviatky. Nebola by vznikla cirkev a nemohli by sme hovoriť o zavŕšenom spasiteľnom diele Božieho syna. Uvedomme si, čo všetko do beznádejného života ľudí priniesla Mária z Nazareta svojou poslušnosťou. Niektoré preklady záver jej modlitby uvádzajú slovíčkom „Hľa...“. Zvolaním „Pozri, Pane...“ je zdôraznená bezvýhradná dôvera. Pane, konaj so mnou ako chceš, viem, že som v твоich rukách. Skúsme podobnú modlitbu vysloviť počas týchto Vianoc. ■

DIALOG

12/2011, IV. ročník

MLADÝCH

vianočné špeciálne číslo

foto: Ľuboš Mikolášik

Možno poznáš ten pocit, keď starší súrodenci hovorili: „Užívaj si to, kým si na základnej škole, lebo na strednej je učenia veľa.“ Rovnaké slová možno zneli počas strednej školy v porovnaní s vysokou školou. Tie isté slová si možno počul od rodičov – študentské časy sú časy bezstarostnosti. No študent už časom túži byť nezávislý od povinných prednášiek, domácich úloh, cvičení, skúšok! Stane sa dospelým človekom, v tom lepšom prípade má zamestnanie. Boh mu požehná rodinu a zrazu prichádza na to, že to je náročnejšie, ako si myslel. „To boli časy, tá škola, žiadne povinnosti, prečo som len nepočúval a nechcel si to uvedomiť!“ Vtom mu rodičia, ktorí to už zažili, hovoria: „Je to krásny čas, lebo si ešte mladý, máš rodinu, silu, zdravie!“ Určite všetci poznáme starých ľudí, ako sa sťažujú, sú pesimistickí, myslia na smrť, nemajú radosť zo života. Poznáme to a nechápeme, prečo sú takí smutní. Neskôr to vnímame ako akúsi súčasť staroby. Jeden múdry človek raz povedal: „S pribúdajúcimi rokmi človek starne a ubúdajú mu sily. Vnímame to ako niečo prirodzené a samozrejmé. Ale je to veľmi smutné, keď to začne človek cítiť sám na sebe.“ Odrazu človek znovu pochopí, že to, čo kedysi vnímal ako prirodzené – ubúdanie síl v starobe, je veľmi smutné. Odrazu mu na um prichádzajú slová, ktoré počul od svojich rodičov pred niekoľkými rokmi a trápí sa keď vidí svoje deti, vnúčatá, ako nechápu slová, ktoré zrazu dávajú zmysel. Tak je to aj s Bibliou. Biblia hovorí jasne, čo je dobré a čo nie. Biblia je priama, len človek má tendenciu zľahčovať situáciu a slová, ktoré počuje, číta. Vyššie spomenutý kolobeh je akousi symbolikou pocitu, ktorý nás môže pristihnúť po smrti. Čítajme teda slová tak, ako sú napísané a vedzme, že sú pravdivé a žijme podľa nich, lebo Boh nevoľil ani jedno slovo do Biblie navyše!

Ľuboš Mikolášik

sledujte tiež
dialog-mladych.blogspot.com

redakčná rada:

Eva Myjavcová (predsedníčka)
Juraj Institoris
Eva Kianičková
Bohuslav Piatko

redakcia:

Jana Lesňáková (Cabadajová)
Šimon Evin
Nada Máhriková

grafické spracovanie: Nada Máhriková

KONTAKTY:

vedúca redaktorka: Eva Kianičková
e-mail: kianickova.eva@gmail.com
mobil: +421 903 822 042

KOMENTUJTE témy z Dialógu aj z Dialógu mladých! Takisto, ak radi píšete **BLOGY**, alebo robíte **FOTKY**, neváhajte a ozvite sa nám, radi vám dáme priestor pre uverejnenie! Svoje reakcie a iné príspevky nám posielajte na:

dialogmladych@gmail.com

Takisto sa môžete zapojiť do diskusie na:

www.mesacnikdialog.sk

Tešíme sa na ďalšiu spoluprácu :)

advent #1 - Otvorenosť

Kľúč, dierka, zámok, klik, a je to. Dvere pevne zatvorené
pred desivým chladom vonkajšieho mňa a teba a nás
kde všetko, čo poviem a cítim a myslím má dôsledky
kde nie som sám kde som obklúčený a telo mám obnažené

Háčik, okenica a okno, buch, a je to. Aj okná na dome
krásne zabezpečené pred tou hrôzou čo tam von straší
čaká na mňa ja to viem stále ju počujem slintať,
túži po mne, chce nás všetkých zhltnúť takých akí sme

Tlačidlo, klávesnice, píp, a je to. Alarm nastavený a aktívny
nik sa už neprešmykne cez moje hradby nie ani myš
všetko viem všetko vidím všetko strážim všetko
nemôžem pripustiť, aby TO von spáchalo na mne premeny

Buch buch a klop a klop, a je to, nech je to čo chce
TO, čo klope na moje dvere, do môjho domu nikdy nevkročí
TO viem iste, to som zabezpečil, to si ustrážim
Keby sa TO nejak prepchalo zámkom, chytí sa aj tak do pasce

Há, héj a hú a hú, a je to, už TO aj kričať začalo
volá vábi láka ťahá prosí volá prosí volá stále
nemôžem povoliť, nemôžem otvoriť, nemôžem pustiť - dvere
na lacné triky nikto ma nedostane, žiadne vonkajšie strašidlo

Ooo, ááá, smrk a fňuk, a je to, plač - skúša novinku
prefikanosťou a dôveryhodnosťou sa mi skoro rovná
nečudo, že skoro každý deň niekto TOMU sa podvolí
vytiahnutí von skončia v mraze, môžu si chystať rakvu

Buch, fňuk, ááá a škrk, a je to, všetko naraz skúša
uvedomuje si, že ja sa nepodvolím, ja som mocný

srdce a rozum z kameňa, mňa vonkajší des nelapí
chudáci, čo uverili - zaslúžili si asi smrť od tohto šaša

Fúú, ticho, fíí a vietor, a je to, vzdalo sa to boja
a to bez boja, krása, vyhral som, moja spása
vytrvalosťou a rozhodnosťou som odolal príšere
strachu, hrôze a desu zimy von som sa postavil, áno, JA

Čírn, zív, slnko a budík, a je to, nový krásny skvelý deň
deň osláv, deň víťazstva nad vonkajším desom - naveky
raz porazený pyšný des už nikdy nepríde ma zväzdať
bezpečne môžem otvoriť brány okná dvere oči - pozrieť rannú srieň

Tlačidlo, kľúč aj okenica, a je to, vpúšťam svetlo dnu
stláčam kľučku na vchodových dverách, opatrne,
nadychujem sa zhlboka a vykročím do svetla dňa
môj tretí krok dopadne na veľkú kopu snehu, vysuší mi slinu

Žuch, hups, sneh a niečo mäkké, a je to, sklápam zrak
aby som rozpoznal, čo sa to ukrýva pod nánosom
snehu, pozostatku včerajšieho desu a strachu a von
mrazí ma a nie zo zimy - to nie je hlina ale ľudský vrak

Zrazu si
spomeniem

Nečakať som
náhodou
včera návštevu?

Matúš Lupták

fairy-tale

I feel like winter,
I feel like a frozen stream,
A starless night, a heavy dream.
A lonely chapel on the top of a lonely hill.
An iceberg threatening
In the depths of a northern sea.

I feel like snow
Covering the clumps of helpless soil,
A naked arm of a barren tree.
A veil of mist dancing
Above the mountains
Like an absent-minded ghost.

Sometimes I wonder
Isn't spring just a fairy-tale,
A legend told by our forefathers
To comfort our ancient woes and tears?

Kristína Uhlíková

foto: Ľuboš Mikolášik

foto: *Nada Máhriková*

christmas story

Holding the baby in your arms
You hear someone rapping in the street,
Teenage boys playing with the sound of beats,
Anxious voice of the universe in your ears.

You remind yourself of all the things
That might have been,
That should have been:
All the babies that should have smiled,
Relationships you were afraid to start.
All the prayers you didn't pray,
All the love you didn't make –
Suddenly it all comes back
Into your mind,
All the scars,
All the stars
With no wish to the skies.

And the music's getting louder,
Light of the lamp
Seems unusually strong tonight.
The boys running up the stairs
In a harmless fight
About who's going to be there first:
They bring laughter,
Piece of chocolate
And fearless dreams.

Look! The baby's fallen asleep,
Deep silent breaths,
Small fingers touching your cheeks.

This is the mystery of the December night:
Stop trying so hard
Because you can't recognise:
Is it you holding the baby
Or are you held in the baby's arms?

Kristína Uhlíková

foto: *Lucia Bechná*

foto: *Lucia Bechná*

nič a láska

Slnko odchádzalo po nový deň. Popoľudnie sa rozlúčilo, zanechalo po sebe spomienku na tú osamelú chvíľu...

Deň ustupoval prázdnote noci, čo ho naplňala. Na hradbách slobody, na ktorých sa cítil bezpečne, sedel chlapec a sledoval predlžujúce sa tieň. Samotu mal na dosah a zlomené srdce na dlaniach. Stálo mu to za to? Uvažoval. Zablúdil, slepý pre lásku. Kdesi v hĺbke duše cítil bolesť. Nebola len ako sen, bola skutočná a bolela. Farby bledli, až úplne stmavli. Tichý kraj zahalil závoj poslednej noci. *Inej už niet, nie na tom Svete beznádeje, tam jej už niet, vravel si. Mesiac v splne, krásna noc, škoda však, že posledná. Vzdialené múry, strácajúce sa v diaľave, halili suché polia svojimi zabudnutými tieňmi. Boli z bezvýznamného kameňa. Takto tam stáli už celé veky bez povšimnutia. Stará legenda rozpráva tajomný príbeh o poslednom dni. Dni, ktorý nepríde. Mohol to však on tušiť? Múry sú prastarou hranicou medzi životom a smrťou. Dnes tu vznikla nepochopiteľná trhlina, cez ktorú tíško uniká život. Nenásytá prázdnota pohlcovала všetky pekné spomienky. Nik nemal odvahu prísť až sem, k trhline úniku. Čo je život, že je taký drahý? Prečo ho chlapec nechce žiť? Kamenné múry, mlčky podopierajú zmysel života. On mu nerozumie, aký zmysel? Dnes však odtiaľ počuť desivé a žalostné náreky sklamaných duší. Nenašli vari na druhej strane múru to, čo hľadali? Smutné chvíle sa prebúdzajú po návrate prázdnych tieňov. Už prichádzajú, už sú tu. V tóni smútku ju zbadal – spomienka na ňu. Bola však taká skutočná? Nie, nie, ani nechcel aby bola. Vietor smutných chvíľ šepkal utišujúce slová. Chlapec sa díval za hradby,*

foto: Ľuboš Mikolášik

tam do tmy strácajúcej sa v sklamaní. Videl v nej nádej na nový začiatok, tam za múrom. Nebolo vidno, ako plakal, lebo sa díval do tmy. Slzy, plné boľavej spomienky na ňu, dopadali do tej bezhraničnej tmy. Boli ako záblesky z dní minulosti. Prečo túžil zabudnúť? Lebo ju ľúbil? Myslel na ňu, potom na seba a na to, ako sa rozprávali... Cíti sa mizerne, nechce viac žiť, pretože cíti, ako mu ublížila. Nepovedal jej, že ona je ten dôvod, prečo je dnes tu, prečo je smutný. Najradšej by ušiel spomienkam, čo ho prenasledovali. Túžil, aby aj spomienky unikali do prázdna smutných dní. Ako minúty plynuli, tichou nocou zaznelo puknuté srdce zvona. Hodiny kostolnej veže v diaľke odbíjali dvanásť. Noc padala na pokojnú krajinu. Bezodná tma bola všade, úplne všade. Naplňala svet, ktorý sa chlapec chystal opustiť. Nebo bez hviezd, život bez zmyslu, veď to je holý nezmysel. Kde

je Boh? Celý život Ho hľadal. Kde je teraz? Len krátky okamih a plachý chlapec stojí pred trhlinou a uvažuje... V myslí sa mu odvíja nevinný príbeh tých uplynulých chvíľ, nezabudnuteľné okamihy... Nádej v beznádeji umiera? A kedy nádej v beznádeji oživa?

Druhá strana trhliny, tmavá a neznáma vzala i to, čo nemal. Túžba zabudnúť na ňu bola však silnejšia. Rozbúšilo sa mu srdce, ach, zas spomienka... Stál pred trhlinou, no bolo čosi, čo mu bránilo opustiť svet, ten ktorý poznal a nenávidel. Bolo to niečo také čisté a úprimné, že sa tomu nedokázal ubrániť. Vychádzalo to zo samej hĺbky jeho srdca... Bol to cit úprimný. Bola to láska...

Pavel Kulíffay

foto: Ľuboš Mikolášik

otvor oči anjel môj
koľko svetla žiarivého
je okolo nás
a v tebe je zhasnuté
a oči máš plné slz

koľko je prenádherných kvetov
a tvoja duša vysychá ako púšť
otvor svoje srdce zlomené
Láska je všade, ver mi
a volá ťa po mene
v tichu sa stále vznáša nad tebou

oheň tvojho srdca znova vzplanie
a svetlo rozžiari temnotu
len dovoľ Láske prestúpiť tvojou dušou
nech do nej vloží svoje nežné dlane

Terka Králiková

Zapojte sa aj vy do tvorby Dialógu: svatava@internet.sk,
v diskusnom fóre na: www.mediasvatava.sk, aj písané na adresu redakcie.